

JÓKAI MÓR
MAGNÉTA

JÓKAI MÓR

MAGNÉTA

REGÉNY

RÉVAI-KIADÁS

TOLNAI VILÁGLAPJA AJÁNDÉKA

I.

Tündér volt. A föld delejességének a szülötte. Így mondta a reklám.

Így látta a publikum. Látta mind a két hemiszfériumon Chicagótól elkezdve Szentpétervárig. Égbenjáró tündér volt.

Én is azok közé a százezrek közé tartozom, a kik lefizették a három frankot azért, hogy Magnétát a légben repülni lássák a hold felé, dús, gazdag hajával előre, fölfelé emelkedve s aztán megint fejfelé lefelé alászállni a földre s a kik aztán még egyszer lefizették a három frankot, — a kilépéskor a kasszánál, — egy momentfölvételü fényképeért. Ötször megnéztem, mind az ötször megvettem a fényképét — más-más poseban. Most is megvannak nálam: bebizonyíthatom velük, hogy nem álmodtam a tüneményt.

Egy félkörű teremben, melyből ki volt zárva a napfény, foglalt helyet félkörben a néző közönség; a villanyvilágítás csak annyira derengett, hogy az ember a szomszédján fölismerheté, hogy hölgy-e vagy úr? A félkört egy szinpad zárta el, melynek prosceniuma egészen hasonli-

tott a régi görög theátrumokéhoz, minden díszítés nélkül. A háttér teljesen sötét volt.

Pontban az előadás kitűzött órájára bezárult minden ajtó, mely a nézőtérhez vezetett és a folyosóhoz, többé senkit sem bocsátottak be. Valahonnan nagy távolból dallamos zene kezdett megszólalni, a mi maga is oly kitalálhatatlan volt, miféle hangszerből származik? aluminium orgonából, vagy üveghúrú hegedűből? szinte csiklandozta az embernek a szívét, a gyöngébb idegzetüeket az alvás kerülgette tőle. Valami ügyes zenepiráta lopogathatta össze mindenféle mystikus zeneművekből, a Varázsfuvolából, Dinorából, Macbeth boszorkány chórusaiból, a walkürökből és melankhólikus svéd népdalokból. Bizonyosan zenélő gép volt, de annak remek szerkezetűnek kellett lenni.

A zene kezdetével ugyanegy pillanatban derengeni kezdett a szinpad háttére, lilaszínű ég-alj, majd skarlátpiros ég tünt elő; de nem piros, hanem fekete felhőkkel, a mik lassan vonultak fölfelé.

Erre ugyanazon gentleman, a ki a bejáratnál szedte a belépti díjat, fekete frakkban fehér mellénnyel és nyakravalóval, a szinpad egyik sarkához állt és elkezdett deklamálni.

A magyarázó költemény, a mit elszavalt, valóságos költői mű volt, hibátlan strófákban, meleg fantáziával írva s a szavaló is rutinált színész lehetett, a ki eltalálta a középutat a páthos és kedélyesség között: lágy, behizelgő hangja volt; fiatal ember volt, rokonszenves arcú, sűrű, szemébe hulló fekete hajjal.

Az első strófában mindjárt megmagyarázta, hogy az, a mi előttünk dereng, az északi hajnal, az aurora borealis, a melynek fényében a felhők feketéknek látszanak. Ennek a fényszérűnek a közepéből fog megszületni a föld delejének a leánya, Magnéta.

Közeledtét csillagfény-jelzé. A csillag elől jött. Az pedig nem volt valami villanyos körte, hanem egy mogyorónyi gyémánt.

Ha igazi gyémánt volt, akkor nagy összeget képviselhetett, ha utánzat volt, mestermű lehetett; csak úgy szórta maga körül a szivárványsugarakat. A közönség között halk mormogás támadt: vajjon mi lehet az?

De a következő perczben már senki sem nézte a mesés csillagot, hanem a még mesésebb főt, mely utána emelkedett. Eszményi szép arcz volt, klasszikus arczéllal. A mig lassan emelkedett fölfelé, hosszú szempillái le voltak zárva. Aludt. Két keze keblén volt összetéve. Hosszú hullámos fekete hajpalást omlott alá vállaira, aztán a keblére, a mint még feljebb lebegett, a hajzat a csípőit takarta. És aztán még tovább tartott. Vajjon mikor lesz már vége? Türelem! Még a bokáját is takarta.

A szavaló magyarázta a dolgot versekben, hogy a haj delejessége a föld mágnesével találkozva, egész burkolatot sző a tündérszülött körül; de majd mindjárt másképp lesz az, mi helyt az északfényt a hajnalpir fogja föl váltani.

A hajnali melódia megzendültével aztán változott az ég alapszíne: az északfény skarlátja a hajnal biborába ment át s a csendesen lebegő

felhők rózsaszint váltottak. Ekkor egyszerre fölébredt a tündér, keblére tett két kezével két-felé hárítá a dús hajtakarót s ott állt az ég derűjében, a hogy a földanya megszülte.

Csak egy nagyon vékony selyem kötött burkolat (trikó) őrizte, de mely miatt a női termet minden csodás izomzata, hajlása, kecsessége meglátszott.

Aztán egy lenge bajadér volt keresztül vetve a csipőin, de melynek a szélei szabadon libegtek kétfelől.

Ekkor aztán a szemeit is fölnyitotta.

Micsoda szemek voltak azok! Nagyok, feketék, ragyogók; tele tűzzel, égi ihlettel és földi vágygyal. Ezek miatt a szemek miatt nem lehetett látni a termetét. A bámulatot azok szívták föl mind.

Pedig az a termet is megcsodálni való volt. Tiszta szépségvonalakból összeállítva; csodálatos hajlékonysággal, deli mozdulatok természetes változékonyságával.

S a háttér, a hajnalpiros ég, az egész márványfehér tündéralakon valami bűbájos zöld színt ömlesztte el láttani színellentét kicserél-tével, úgy, hogy az inkább léleknek látszott, mint emberi testnek; zöld pára, emberalakú füst a biboros égen.

Mikor már egész alakja fölemelkedett, utána következett a szülő, a föld. Egy óriási kék gömb, a pólus jéghegyeivel.

A tündérlak csak a lábujjai hegyével állt a földgömbön.

De hát mégis érthető volt, hogy áll valamin.

Akkor egyszerre egy könnyű taszítást adott a lábával a földgömbnek, arra az rögtön lesülyedt; a tünemény hívó mozdulatot tett a kezével a nap felé, minden támasz nélkül lebegve az űrben.

A melódia és a strófa jelezte, hogy a földanya sír! Bánkódik égbe távozó leányán.

Akkor aztán rögtön napvilágos ég lett s arra a zölde színű szellemalak egyszerre átalakult eleven tündérré. Olyan lett a színe, mintha rózsalevelekből volna alkotva. Hanem a szemei is átváltoztak. Az előbbi szikrázó tűz, ihlet, vágy elmúlt belőlük. Az ember megfagyott tőlük, olyan hidegen tudtak nézni.

A strófa megmagyarázta a látományt. A földet eltaszítva magától a föld szülötte, azzal együtt minden emberi érzést is ellökött magától.

S hogy jelképezze is azt, hogy a földnek semmi vonzereje nincs rá többé, két karjával fölemelte azt a hosszú leomló hajsátorát s fölvetette magasra a feje fölé. — S a földobott haj ott maradt a feje fölé szórva, ziláltan, mintha annál fogva húzná föl valami a végtelen égbe. — A bámulat tapsvihara következett rá a földön maradt nézők részéről.

A vers tudunkra adá, hogy a feje fölött égő csillag az, mely őt fölfelé emeli.

El kellett hinnünk; — mert láttuk.

Ujabb melódia hangzott, új vers következett. — Ime, közeledik a hold. Ez a rejtélyes, örök egyarcú égi jelenség. Tökéletes utánzata volt az igazi holdnak; a szivárványos „halo“ is meg volt körülötte: a holdudvar.

A vers mondta, mi lesz most?

Ha a hold vonzkörébe jut a tündér, az őt magához fogja ragadni s akkor aztán csillagostól együtt maga körül fogja kerengetni, mint a hogy őt csóválja maga körül az ő zsarnoka, a föld.

Bizony, lélekzetvisszafojtva lestük a következőeményeket.

A zene fájdalmas akkordokba tört ki. A vers megegyezőleg hirdeté: földanya kétségbeesetten hívja vissza leányát, szülői keblére.

Erre a tündér leszakítá fejről azt a ragyogó csillagot s fölhajítá a magasba.

És a mint a sziporkázó csillag odaért a hold udvarába, itt egyszerre keringő nyargalásba kezdett s aztán folyvást keringett a hold tányéra körül, mint egy égő trabant.

A publikum hangos bravózásba tört ki.

„Ezt az ördög értse meg!“ kiabálták a nézők. Micsoda mechanizmus forgatja ezt a csillagot körfutásban?

De mi fog már most történni a tündérszülöt-tel?

A geodemon folyvást érzékenyebb hangokon hívja haza gyermekét.

Erre a Magnéta lassankint hátrahanyatlík, horizontális helyzetet vesz föl az égen; a haja aláomlík s most már lefelé huzza a fejét. Csodálatos hajlékonysága van a természetnek: a feje csaknem összeér a sarkaival. Arcza fájdalmas kifejezést vesz föl, ajkai szétnyílnak, szemei félig elbujnak pilláik alá. Akkor egyszerre túlsulyra kap a fő s az egész alak aláfelé fordul, fejjel le, szállva alá a magasból.

No, de most aztán minden szinpadi látcső hivatása magaslatára emelkedik.

Ha a föld vonzereje ismét érvényre jutott a Magnéta ellenében, akkor annak minden hozzátartozandóságaira ki kell terjedni.

Akkor annak a lenge bajadérnak is helyet kell változtatni, mely fölfelé szálltában a csipőre volt vetve s lefelé fordultában a tündér földleányát egész isteni szépségében kell láttatni.

. . . De hát ezuttal Newton nehézkedési törvénye kudarcot vallott. Minden hullott lefelé, csak az a bajadéröv nem mozdult sehova, csak úgy repkedett két oldalt körülötte, mint fölfelé szálltában.

A Magnéta kinyújtá jobb kezét alá felé; arra a földgömb fölemelkedett hozzá; a tündér öt ujjá hegyére támaszkodott meg a polusi jéghegyeken, így szállt alá lassan a földgömbbel együtt.

Versnek, melódiának vége volt. Az ég sötét lett. Csak a nézőtér villanylámpái pislogtak.

II.

A nézőtért elhagyó férfiak, természetesen, ebben az egész csodában azt subsummálták legjobban, hogy miképen nem hull le az a csipőre vetett bajadér, mikor a Magnéta fejfelé aláfelé száll?

„Bizonyosan oda van öltve vékony fonallal a selyemtrikóhoz.“

„De hát a két vége, a mely a levegőben repked?”

„Annak a szélében pedig vékony ezüstsodrony lehet huzva, mely annak gyűrődési hajlásait szabályozza.”

„Igen; de az a két fátyolvég minden fordulatánál az alaknak új ránczokra változik.”

Volt olyan okos ember, a ki louisdort nyomott a deklamáló úr markába azért, hogy annak titkát megtudja tőle.

A Cicerone volt olyan okos, hogy zsebre dugta az aranyat s őszintén megmondta:

„Egyszerű magnetizmus az egész, uram.”

Meghítták vacsorára. Azt is elfogadta. Ugyanabban a házban, a hol Magnéta produkeziói vonzották az elegáns világot, mindjárt ott is tartotta azt az újan établirozott trattoria, a hol száz frankon alul nem vesztegetik a vacsorát. Monsieur, vagy mister (biz én elfeledtem a nevét a deklamáló úrnak) izléssel tudott szupirozni; ámbár nem hallgatta el, hogy odafönn (a belle étageban) Magnétánál sokkal jobb Château Lafittel és Mummot isznak s a whi-testable osztrigák is nagyobbak.

Ott azután poharazás közben, bizalmas társaság előtt elmondta a jó czimbora a Magnéta csodatételeinek a titkát.

Az egész mesterség egy óriási villanytelepen alapul, melynek akkumulátorai oly erő kifejtést engednek, hogy mázsányi terheket fölemelhet.

„Hisz azt tetszik tudni az iskolából, hogy minden mágnesnek pozitív és negatív polusa van. A Magnétának mind a két kézcsuklóján

van két széles aczél karperecz. A pozitív delej, mely a feje fölött lebegő holdban van, ezeknél fogva huzza föl őt a magasba, mikor aztán megfordulva a saját tengelyén, visszafelé akar szállni, akkor meg a negatív delejt fordítják feléje a földglobusban s az paralysálja a saját testének a pondus specifikumát.“

Voltak sokan, a kik ezt is elhitték. Egy szó sem igaz belőle.

„De az az endiablé bajadér?“

No hát végtére csak elő kellett rukkolni az igazi titokkal.

„A Magnétának saját testi adománya a legnagyobb fokú delejesség. A félkezének a taszításával úgy a falhoz tudja vágni a legerősebb férfit, hogy ottragad. (Szapriszti!) S ha valakinek az öt ujját végig húzza az arczán, hát egyszerre elalszik s a míg föl nem ébreszti, addig azt kénytelen tenni, a mit ő parancsol neki; s ha azt mondja neki, hogy egye meg a viaszgyertyát, hát megeszi s magasztalja, mint ludmáj-pástétomot. Ez mind különös természeti adomány! Állati delejnek determinálják a szak tudósok. Hiszen tetszik rá emlékezni, kis diák korunkban elégszer próbáltuk: a spanyolviaszk szálat oda dörzsöltük a posztó ruhánkhoz s akkor az a papírszeletkét messziről magához rántotta s ott tartotta függve, míg maga ki nem hült. Hát ugyanez a bajadér tapadásának a magyarázata. A Magnéta saját testi delejessége. Biztosíthatom önöket, uraim, hogy az a kötött szövet, a mit a produkezióknál visel, annyira hozzátapad az alakjához, hogy nincs az az erős

női kéz, minthogy az elektroszimpatikus, mely azt előadás után le tudja húzni róla. („Hát?”) Hanem e végett kell neki tartani egy antipathikus nöcselédet, a kit különösen ki nem állhat. Egyedül ez képes ennél a toilettejénél segítségére lenni.“

(Már most csak teljesen föl van világosítva minden titok?)

„Hiszen holnap majd megláthatják önök; a holnapi előadásnál a Magnéta nem a bajadért fogja viselni, hanem az „alme-övet“. Annál majd teljesen meg fognak győződhetni az urak az állati magnetizmus diadaláról a pondus specificum szabályai fölött.“

A habituék már délig arról álmodtak, hogy mi az az „alme-öv?”

A jockeyklub olvasótermében soha sem volt nagyobb kelete a keletindiai illusztrált kiadásoknak. Mind az alme-övet keresték. Ez az! Ebben jön elő a Magnéta? Lehetetlen! Az már szép lesz!

Egy üres hely nem maradt a Magnéta-theátrumban.

A ki ülőhelyet nem kapott, vesztegetési kísérleteket tett az impresariónál, hogy csak állni engedje a szinpad közelében, a proscenium előtt.

— Nem lehet, uram! A rendőrséggel jönnék összeütközésbe. A szinpad előtt ugyanis egy rézhíd vonul egész hosszában végig, a pódium mentében pedig egy horgany sodrony húzódik át. Ezek tartják fönn a villanyfolyamot. Ha valaki rá talál lépni arra a rézhidra s meg találja fogni a sodronyt, olyan ütést kap az egész

testében, hogy három napig úgy fog járni, mintha lovon ülne: összehuzott térdde. Nem. A parapetton innen nem szabad a Magnétaszinpadhoz közelíteni.

Én magam is az izolatorról deklamálok.

Tehát, ha van önnek, uram, parketjegy, megláthatja a Magnétát az alme-övvel; ha nincs, praenumeráljon holnapra, akkor is éjszaka lesz.

No hát mielőtt a tündérmesét folytatnók, elébb becsületesen számot kell adnunk az egész vállalatról.

Mert, hogy ez egy vállalat, arról az eddig előadottakból is mindenki elővéleményt szerezhett.

A Magnéta nem fenomén, hanem entreprise.

Azt már mindenki sejtheti, hogy a Magnéta (a művészetét illetőleg) a legraffináltabb komédiásnő. Figuránsnő, kombinálva szemfényvesztői allűrökkel.

A mellett (a személyére nézve) lehet egy teljesen ideális, sőt ártatlan regényhősnői specialitás, de in ultima analysi is csak poseirozó figuránsnő.

Megelőzi egy világvárosba megérkezését (mondjuk, Páris, London, Bécs, Szent-Pétervár) az a „tény“, hogy egy épen akkor épülő félben levő új házat (egyikében a leglátogatottabb utcáknak) megvesz az előreküldött impresarió a még más országban tündöklő Magnéta számára. Holmi százezer forintnak oda sem néznek.

Egy bűvésznő, a ki százezer forintot bocsát előre, semmi esetre sem tartozik az alsórendű komédiásnők közé.

Azt az újon épült házat azonnal alapos átalakítás alá veszik. Emeletes stukaturjait törlik át, pinczeboltokat szakgatnak föl. Azután saját önkezelésű villanyvilágítást vezetnek be. (Azon időkben még egészen új intézményt; Bécsben a villanyosság kiállítás éve előtt.) A szöglet-parterren a legpompásabban felszerelt étkező-termet nyitnak, díszítve freskókkal, stukkókkal és kariatidákkal s ellátva a szokatlan fényű villanyvilágítással. A vendéglő elébb áttelik át a közhasználatnak, mint a színpad. Csak azután hozzák nehéz szekereken az óriási kazánokat, gépeket, rengeteg üvegtáblákat, a mik a villanyos színpadi apparátushoz tartoznak. Utoljára jön a Magnéta butorzata; nagy összegre biztosított vasúti szállítmány. Egy vasláda, a Magnéta ékszereivel, drágaságaival, két detektív kíséretében. Mindezt megtudja a közönség a hirdalapokból.

Az pedig tény marad, hogy a Magnéta-színpad a bűvésznő tulajdonául van bejegyezve a telekkönyvben; a vendéglőt az ő bérlője kezeli; az emeletet egyedül ő maga lakja a cselédségével és gépészeivel; az istállóban az ő fogata áll s ha egyszer odább költözik más metropolisba, a színház és a lakosztályát bezárják; közhasználatra csak a vendéglő hagyatik; a ház alig jövedelmez három perczentet.

És ilyen saját háza minden európai és amerikai fővárosban van a Magnétának.

A Magnéta tehát mesésen gazdag.

Nem is lehet máskép. Mindennap tesz a bevétele másfélezer frankot.

Lehet nála látogatást tenni, magas rang és nagy vagyon által kitüntetett férfiaknak. A Magnéta előkelő úrnő módjára fogadja a tisztelőit. Herczegi etikettel folyik a társalgás. Gallonirozott inasok hordják körül a frissítőt. Zongoráznak és gordonkáznak művészi preczizióval. A Magnéta társalog minden művelt világnyelven.

Anyja nincs.

Hiszen az maga a felséges „Gea“. A föld.

Anyósna nem volna épen kellemetlen a „Föld“, a mig csak a hozományról van szó; de bezzeg, ha elkezdd veszekedni!

Szabad az udvarlás!

Az impresario ugyan ott lábatlankodik a közelében, de előre megmondja mindenkinek:

— Uraim! Én nem vagyok a Magnétának sem bátyja, sem imádója, sem erényőre; engemet úgy vegyenek, mintha ott sem volnék. A nehézségek rajtam kívül keresendők.

Egy ilyen tündéri szépségnek pedig nem lehet büntetlenül az ég és föld között lebegni.

A mágnesnek is vannak mágnesei; arany és gyémánt.

S ha vannak tündérkirálynők, vannak azokkal egyenrangú ezüstkirályok, petroleum-fejedelmek, indus maharadzsák, muszka hercegek és börzeszultánok, a kik előtt mindig nyitva tündérország.

S ha van olyan istenasszony a földön, a ki

megér egy milliót, hát van olyan millió is, a mi ekviváléál egy istenasszonynyal.

A Magnéta boudoirasztalán azonban volt egy marokinba kötött album, melyben szabad volt az előkelő financzkirályoknak lapozgatni.

Abba az albumba voltak elhelyezve az európai minden nagyhatalmasságok adóhivatalainak nyugtatóványai, valamennyi fővárosból; a miknek tanulmányozásából kiderült, hogy a Magnéta, azok után az adótételek után, melyeket a hitelesen kimutatott bevételeiből az államnak fizet, az ország első virilistái közé tartozik.

Most nézzük már meg a második föllegebeseését.

III.

Az előadás ugyanazon látványt mutatta, a mit az előző estén, különbség csak a jelmezben volt. Ha ugyan szabad jelmeznek nevezni az almeövet.

A hogy azt a női toilette-darabot a keletindiai illusztrációkból ismerjük, ez a derekat ölelő tüssző megközelíti a vállfüző (hol van oda még a váll!) mondjuk mieder fogalmát, csakhogy sokkal kevesebb van rá vesztegetve a kelméből, annál több a drágakövekből. Magnéta övéen alig látszik a piros szövet az igazgyöngyöktől és minden színű drágakövektől. Föld mamának van módja fölékesíteni a leányát.

Az öv maga csípőig tart. Minő csípők!

A széléről azonban köröskörül száz füzér csüng alá, csaknem térdig, mely körül beta-

karja. Azok a füzérek gömbölyü aczélgöngyökből vannak.

Hogy ezek a gyöngysorok nincsenek a trikóhoz öltögetve, az minden mozdulatánál a Magnétának kitűnik; mikor egyet fordul a légben, hogy a másik pillanatban ismét kötelességtudón egymás mellé sorakozzanak; mikor a karjait a feje fölé emeli, a gyöngykötény fölfelé húzódik jó magasán s aztán megint alásiklik, folyvást a termet idomaihoz simulva s a szépségvonalakat követve.

Ez eddig teljesen megfelel az aesthetika szabályainak.

De majd a visszatérésnél! Mikor a tündéralak fejjel lefelé száll alá.

A kíváncsiság csak egy újabb meglepetéssel lett honorálva.

A Magnéta horizontális állást foglalt a légben, hátra hajlott, alá fordult; hanem azért az almeöv száz acbélzsinórja mind úgy omlott végig a termetén, követve annak bájos hajlásait, mintha az aczélnak megszűnt volna súlya lenni. Ugy süllyedt alá ízről-ízre a felé szgeezett látcsövek elől. Bámultak, fürkészték: nem találtak ki semmit.

Pedig olyan közel volt, hogy kinyújtott karral el lehetett volna érni.

Az ember a szeme közé nézhetett s azt képzelhette, hogy hallja a nyitott ajkainak a lihegését.

De persze az a fatális villanyos rézhid közbe

esett, a mi az embernek a talpára olyat üt, hogy görbelábú lesz tőle.

„Uraim és hölgyeim! Ez a delejesség csodája! A Magnéta úgy magához tapasztja az aczélt, mint a mágnespatkó.“

IV.

Hát aztán a nézők szívében nem volt semmi aczél?

Hát csupa békák nézték ezt a tüneményt? vagy még azoknál is hüllőbbek: csupa feleséges emberek?

Nem történt semmi?

Dehogy nem történt!

Minden előadás után be kellett vinni egy pár embert a megfigyelő osztályba excentrikus viselkedése miatt, néhány a kényszerzubbonyba is bekerült, az orvosok kezdtek egy új betegséget osztályozni: „magnetaismus“ (így „a“-val a közepén), mely ragályos jelleggel birt. Házassági ajánlatokkal az előszobáját tapecziroztathatta Magnéta (a boudoirjáig nem hatoltak be), sőt a mely városban parlament volt, a minisztert interpellálták meg miatta; a hol pedig nem volt tribüne, volt kathedra; a kegyes atyák a szószékről prédikáltak a vakmerő bűvésznő ellen, aki élő testben emelkedik az égbe s hamis fogalmakat támaszt az emberekben a mennyország felől. Ott ebből nem osztogatnak!

De nagyobb hiba az, hogy ide lenn sem osztogatnak belőle.

Se szép szóért, se pénzért.

Egyszer aztán akadt egy erős szenvedélyű férfi, aki megkisérté erővel érni el a megközelíthetlent.

Muszká herczegnek hítták a klubban; de nem volt az: olasz volt. Hanem tűrte az elkeresztelést, mert az nagyon népszerű firma egész Európaszerte.

Csak a keresztnévén fogjuk czimezni: „Iván“. Ezt a változását a Johannesnek (mely a „Muki“-tól elkezdve a „Hanzi“-ig minden facsarulatot megenged), úgy hiszem, minden nemzet regényhősei használni szokták.

A Magnéta-vendéglő table d'hôtejánál találkoztak mindenféle nemzet előkelőségei s bizonyára voltak ott oroszok, angolok, francziák, németek, még magyarok is: csakhogya azok mind nem képviselték külső megjelenésükben, fizionomiájukban a maguk nemzetiségét; sőt valamennyit össze lehetett téveszteni.

Iván például tökéletes fehér szerecsen volt. Azzal az arczjelleggel, a mi a valódi Bisbariba néger tulajdona; csakhogya fehér színben. A mi igen érdekessé tette. Még a haja is olyan természetes birkaszerű göndörséggel birt.

— Megálljatok csak! mondá egyszer punchozás közben a magas rangú társaságnak, mely a külön teremben étkezett. Majd elfogom én ezt a bűvésznőt egyszer, mikor az égből lefelé esik. Vagyok olyan akrobata, hogy a zártszékemről egy saltomortaléval keresztül vetem magamat a rézhídon, a villanyos sodronyon a Magnétáig.

— Hát azután? kérdezé egy simára borotvált

arczú idős úr, a kiből egy angol bankárt lehetett kinézni, de a ki egy valóságos orosz nagybirtokos volt; még pedig jó messziről: Irkuczkból. Finom modorú uraság.

— Azután? Karjaim közé szorítom s kiszívom a lelkét a száján keresztül.

— Fogadjunk, hogy ön azt nem teszi meg. Én százszoros tételt ajánlok.

— Százszorost? Akkor én ötezer rubelt ajánlok föl.

— Tartom.

— Ötszázezer rubell! Az éppen elég lesz — a Magnéta kelengyéjének.

A kik ezt hallották, kölcsönösen becsületszavukat adták egymásnak, hogy ebből a merénylettervből egy szót sem beszélnek ki. Mert ha megtudja Magnéta — egyszerűen kidobhatja a teremből Iván urat, ott azután produkálhatja a salto mortaléját; vagy a mi még hihetőbb, félbeszakítja a produkciókat s itt hagyja ezt a várost.

Ah ha! Mintha a Magnétának ilyen banális módszerekhez kellene folyamodni! Majd meglátják önök azt!

Azt hiszik önök, hogy a Magnéta nem hallgatja ki azt, a mit önök itt a bezárt szobában beszélnek s nagyokat nevet az önök satyriásisos exaltációin? Ebben a perczen tud az már mindent, a mi róla elmondattott.

Hogyan, miképen fixirozza a beszélt szavakat? Gelatinnal, collodium membranával? Hogyan továbbítja? Villanytelefonnal? Szimpatétikus csigabigákkal? Telepathiával? — Legye-

nek a felől bizton, hogy a Magnéta mindenről értesül, a mi ő rá vonatkozik.

A table movingoknak a hitele már ekkor végképen elveszett, ámbár ez is az állati magnetizmus csodáit öregbítette; de már avult divat volt és senki sem foglalkozott vele.

Másnap pedig valóságos holdtölte volt, odakünn a csillagos égen is.

Minden ember arról beszélt, hogy milyen érdekes nászutazás volna a Magnétával, mint menyasszonynyal, „bras dessus, bras dessous“, repülni a hold felé!

Az Iván herczeg, a milyen fürge gyerek, még megteszi!

V.

A mondott napon Iván herczeg egy kurta-szárnyú, vastag azurszövetű zsakében jelent meg a Magnéta-theatrumban.

Egymás mellett a zártszékük Prokopin úrral. Így hítták a sokmilliomos szibériai földesurat, a százszoros fogadástartót.

— Ventrebleu! monda Prokopin úr. Ön fázik, hogy ilyen bolyhos jánkli vett föl?

— Még most nem; de majd a hold közelében aetheri hőmérsék lesz.

— Ha a Magnéta nem fázik az ő kosztümjében.

— Könnyű neki: ő teli van villanyszikrával.

Ez alkalommal ismét új változat volt a tündéri jelmezben.

Az alme-övön felváltották az aczélgyöngyfű-

zéreket egymás mellé sorozott minden színű selyemszalagok.

Már most, a ki egy kicsit járatos a fizikában, sejthet hozzá, hogy ebből micsoda attentátum fog következni az életképes férfiszívekre.

Ugyanaz a villanyos telep (legyen az leideni palaczk, mágnespatkó, vagy meleg női test), mely az aczélgöngyözsínőrt magához tapasztja, a selyem szalagot elfujja magától.

Az lett belőle.

A légben libegő alak termete körül folyton repkedett az a száz selyem szalag, egymáson keresztül-kasul, néha kört képeztek körülé, mintha egy óriási chrizanthem virág volna, alá-hulló szirmokkal.

Ez már gyujtogatás volt!

Még sem volt botrány, mert a szalagok egy fél perczig sem maradtak nyugton: folyton zavarta őket a kisugárzó delej.

De még veszedelmesebb delej sugárzott ki a Magnéta szemeiből.

Csintalan, mosolygó tekintettel nézett épen oda, a hol az összeesküvők ültek, csábító volt ez a mosoly, „no hát itt a paradicsom, félig nyitva, ki meri azt egészen kinyitni?” Gúnyolódott, háttal fordult, úgy tekintett a vállán keresztül hátrafelé. Minő volt hát! Az eleven syrakuzi ol-tár-szobor! A ki most a nápolyi muzeumban mutogatja azt, a minek a tiszteletére hajdanában templomot emeltek. Meg is érdekelte!

A nézők testén hangyák futkostak végig.

S úgy látszik, hogy az az ostoba pofájú hold is kíváncsi.

A mint megjelent teljesen megvilágított gömbjével a Magnéta feje fölött: bizonyosan a negatív mágnesénél fogva mindjobban kezdte fölfelé emelni a repkedő szalagokat.

Ekkor azonban interveniált a tisztességére sokatadó földmama s hirtelen odatolt egy rózsaszínű felhőt a Magnéta elé, mely annak féltett bájait eltakarta s később, midőn az anyai szózat megtiltotta tündérmagzatának a további közeledést a holdhoz (az inasához!), akkor a csillagától megvált Magnéta ugyanazon felhőre feküdt hanyatt, mint egy kerevetre, fejét aláfele hajtva s a kék eksztázisában mosolyogva.

Ez aztán a túlvilági kaczerkodás! Visszafor-dított arczczal mosolyogni a megigézett áldozatra!

Iván herczeg édes eszének utolsó kis részletét is elvesztette.

Egyszerre felugrott a székére s onnan egy akrobatai salto mortaléval keresztül vetette magát a rézhidon és villanyvezetőn, bele a felhőbe, jobb kezével utána kapva a repkedő alme-övnek. — És aztán eltűnt a felhőben.

A Magnéta azonban nem tűnt el vele együtt, hanem hirtelen összegombolyította a termetét, térdeit karjai közé s fejét térdeire szorítá; tökéletes gömbalakot vett föl s azt körül betakarta a haja, mint a földet a gőzkör, akkor aztán elkezdett a saját tengelye körül forogni s egyidejűleg a hold körül keringeni, a hold udvarához érve, hasonlóan az eldobott csillaghoz; — köröskörül; — egy planétává idomult tündér; mig utóljára beleesett a holdba s ott végképen eltűnt.

A Cicerone földhöz csapta a poémáját.

— Ott van ni! Monsieur! Ön belekergette a Magnétát a holdba! Soha nem látjuk többet! Ön maga pedig beleesett az északi pólusba, a hova Franklin és Weyprecht urak el nem tudtak hatolni. Most már ott van! Elnevezheti az északi pólust a maga nevére.

A közönség rendkívüli izgalomba jött. A legtöbben azt hitték, hogy ez is valami kicsinált komédia. Az a holdbaesés tüneménye, megelőzve a hold körül keringés fenomenjától, bámulatot gerjesztett. A hold tovább ment s nem adta vissza a Magnétát. — Hogy történhetett ez rögtönözve? — A „Kerek asztal“ beavatottjai tudták legjobban, hogy Iván és Magnéta között nem volt semmi előleges összebeszélés.

Hogy lehetett a Magnétának eltűnni a holdban?

Miből van az a hold, hogy úgy világít? Ha üvegből volna, a mögéje jutott Magnéta alakjának meg kellene benne látszani. Van-e annak ürege, melyben egy összegombolyodott nő alakja elrejtőzhetik?

Mi volt az az erő, mely ezt a gömbalakuvá lett női testet fölfelé ragadta, orsó-forgásba és körben-keringésbe hozta?

Ezek a talányok mind egyszerre lettek földadva — első sorban.

Az, hogy hát a merész ugróval mi lett a felhők között, csak másodrendű kérdés volt.

De elsőrendű kérdés volt ez a szibériai nábobra nézve.

Elő is állt az interpellációjával.

— Signore impresario! Mi történt Iván herceggel? Ezt kívánom én megtudni.

— Magam is abban fáradok. Mondá a signore. S nagy serénységgel huzott elő a kulissza mögül egy kerekeken járó, hatalmas teleskopiumot, a mit hasonló esetekre készen tartottak s azt lefelé irányozva belenézett. — Csendet kérek! Már megtaláltam. Ő folyvást esik lefelé. Tetszik tudni, a holdtól a földig nem szöcskeugrás. Hogy mi végzet vár reá? Annak különféle esélye van. Ha megtartja a perpendikuláris irányt, a mi attól függ, hogy folyvást a fejével lefelé hull-e? akkor bele fog fúródni a jégsarkot fedő örök hóhalmok egyikébe. Ha azonban összehúzza magát, akkor ferde irányt fog venni, elkapja a föld lódító ereje, mely a holdat is maga körül csóválja . . .

— Saprستي! Még planéta lesz belőle.

— Az nem! Hanem meteor. Hulló csillag. A mint a föld gőzkörébe jut, a másodpercenként négy mérföldnyi sebességgel végrehajtott gyorsaság okozta zsuroolástól lángra gyullad, a hogy szoktak a lebkövek, összeolvad s ha valahol az amerikai kontinensen leesik, a természettudósok rendkívül fognak rajta bámulni a vegyelemzésnél, hogyan került egy meteorkő közepébe egy arany chronométer?

A hölgyek a nézőtéren, kik a lángra gyulladás ötleténél ájuldozni szándékoztak, a chronométer említésénél áttértek a nevetésbe.

— Kérem! Ne tessék se elájulni, se nevetni! Még van egy harmadik eset s azt látom fölmerülni. Az anyaföld delejes eruptiója. Tetszik

tudni, az északfény nem egyéb, mint az északi pólus mágneses kitörése. Ez gyakran fölhatol a fél holdtávolságig. Ez az óriás fénykoszoru elszakít egy darabot a föld athmosferájából s átalakítja hófelhővé. Ezt az összegömbölygetett hó-felleget látom gyorsan, meteori sebességgel közelíteni. Már fölvette a hulló hercezet. Mindjárt itt lesz. Rögtön bírni fogjuk őtet. Hanem kérem az urakat és hölgyeket, méltóztassanak az umbrellákat kifeszíteni, mert abból a hó-fellegből mi is mindnyájan fogunk kapni.

S az impresario épen nem blagirozott (olvasd „svihákoskodott“). Pillanatok mulva egy gomolygó hófelhő emelkedett ki a színpad mélyéből, s az egész nézőtér el lett árasztva pelyhekkel, a mikről ugyan kiderült, hogy nem annyira hópelyhek, mint fosztott lúdtollak; az esernyők fölpattantak, nagy volt a tintamarre, a hölgyek nevettek, a férfiak szitkozódtak, s mikor aztán vége volt a hóförmetegnek s minden ember kezdte lerázni az esernyőjéről, a kabátjáról a pelyheket, végre koncentrálódott a bámulat egy az Iván herczeg zártszékére jutott alakon, a kire nehéz volt ráismerni.

Ő volt az, maga Iván herczeg, de milyen tatarozásban. Mint a ki a villanyos hófelhőből esett ide. Köröskörül befedve pelyhekkkel. A bolyhos azurkabát, a göndör négerhajzat, bajusz, szakáll, még a sűrű szemöldök is, mind csupa fehérék. Hasonlított azokhoz a hóemberekhez, a miket vízkeresztkor csinálnak a gyerekek az udvar közepén.

Hja, így jár az, a ki a felhőbe ugrik.

A mint aztán a színpad elsötétült s a nézőtér megvilágosodott, akkor minden ember elkezdett nevetni, először magán, azután a szomszédján, de különösen Iván herczegen, a ki igazán furcsa figura volt. Alig tudott magához térni, csak úgy tálogott és köpködött. Persze, hogy a szájába is jutott a mennyországi pehelyből.

Igy áll bosszút magáért a Magnéta.

Hanem azt el kell ismerni, hogy ez a kunststück remekműve volt a mechanikai, dinamikai és elektrotechnikai kombinált művészetnek. Ez már a csodaművek közé számítható.

A nézők, mint souvenir-t vitték haza magukkal a bámulatos produkcióból rájuk ragadt pelyheket.

Vajjon Iván herczeg mit csinált a magáéval?

— — — — —
Csak tessék türelemmel végig elolvasni ezt az igaz történetet, majd el lesz mondva ennek a szakszerű magyarázata is a maga kellő helyén.

VI.

A jó társaságban az volt a szokás, hogy ha a gentlemanek egymás között fogadásokat kötöttek, a fogadott összeget a vendéglős kezébe deponálták.

Iván herczeg igaz jó orosz bankjegyekben adta át a maga tételét, öt ezer rubelt, Prokopin úr pedig egy darab csekkben (irjad check). Szólt az ötszázezer rubelre — „saját rendeletre“. A hátlapján „fizetendő... rendeletére“

a csekk-tulajdonos nevével. A rendelő neve ki-
töltetlen maradt.

— — — — —
Az éjjél utáni tábldőtnál Prokopin úr száz
pezsgőt rendelt frappiroztatni.

— Ah! Ma ön traktál? kérdé Iván.

Mind a ketten theater paré mintán voltak öltözve, frakkban, fehér mellénnyel, kraváttal.

— Nem. Ön traktál.

— Hogy-hogy?

— No hát abból az ötezer rubelből, a mit ön-
től elnyerni szerencsés voltam a fogadáson.

— Mire is fogadtunk csak?

— Arra, hogy ön elhozza troféumképen a
Magnéta alme-övét és még egyebet — holmi ki-
szivott lelkekről.

— De az nem volt stipulálva, hogy „mikor“?
Sem az, hogy ez plein air mellett, vagy villany-
világítás mellett történik.

— Hát babra játszunk? Kalamburra (calem-
bourgh) fogadunk. Ön fiaskót csinált.

— Semmi fiaskó. Olvassa ön ezt a levelet.

Prokopin úr felnyitá a kezébe adott levelet,
neki szegezte az arany fogantyus lornyettjét s
a míg olvasta, nagyon eltátotta a száját.

Azután előhivatá a hoteliét, visszarendelte a
száz palaczk pezsgőt, a társaság előtt fönhangon
deklarálva, hogy a pari még nincs végleg el-
döntve, csak igyék kiki a maga kontójára.

Azután pedig egy kabinet partiküliét rendelt
fölnyittatni, két terítéssel; borból haute Sau-
ternet.

— Hol van „la“ kompanyon? kérdé a konfidens garszon.

— „Lö“, mondá Prokopin úr, karonfogva Ivánt s a külön szobába vezetve. Ezúttal ő lesz a tétatét osztályosa.

Mikor aztán egyedül maradtak, kiteríté az asztalra a levelet Prokopin úr.

— Ez nagyot fordít a dolgon. Lássuk csak, mit ír ő tündéri fensége, a földkirályné leánya.

A levelet Magnéta írta a megzavart előadás után.

„Uram. Ön, mint jó nevelésü ember, tudhatná, hogy egy hölgyhöz fejtetőre bukfenchezve beugrani nem szokás; művészi előadást megzavarni pedig a közönség iránti tiszteletlenség. Ha önnek valami mondani valója van hozzám, jöhet vele fényes nappal, reggel 12 órától 2-ig fogadok mindenkit, a ki tisztességes látogató. Ha pedig bensőbb közlendői vannak velem, eljöhet hozzám az előadás után egy órával theára s elmondhatja tartózkodás nélkül, négyszem között. Én amerikai leány vagyok; meghallhatok mindent a maga teljes érthetőségében. A természetben nincs semmi titkolandó. Jöhet ön akár holnap este. Fehér kravátli sem kell hozzá. Aztán majd én is megmondom önnek a magam véleményét a legvilágosabb kifejezésekkel, minden flirt nélkül. Magnéta.“

— Ez eddig jó, mondá Prokopin úr. Tehát ön holnap el fog menni a Magnétához, bizalmas tétatét theára s a következőket fogja neki mondani...

— Kérem, azt én jobban tudom, hogy mit fogok neki mondani.

— Dehogyan tudja! Hagyjon csak engemet beszélni. „Istennőm! Azt a tegnapi ugrásomból a végtelenbe megtudhatta ön, hogy én önt örültem szeretem s mindenre képes vagyok azért, hogy önt az égből lehozhassem a földre.“ Ha a társalgás regényes színezetet igényel, elmondhatja ön a Magnéta előtt azt a népmesét, melyben az elbűvölt halászlegény elragadja a varázstó hullámaiból a férfigyilkos tündér királyleányt s csinál belőle jó sütő-főző földi menyecskét. Ez az a bizonyos lélekkiszívás s helyébe más lélek befujása. Hajdan boszorkányságnak hívták, most hipnotizálás és szuggesztió. — Ehhez ön is ért, csak az lesz a baj, hogyha a médium úgy vissza találja önt hipnotizálni, hogy megcsendül bele a füle. Ennél kivált praeponderál a villanyosság.

— No hát ezt mind nem fogom neki mondani.

— Hát hisz én is azt mondtam, hogy nem fogja neki ezt mondani; hanem a következőt: „Miss Magnéta! nézze ön, itt van nekem a tárczámban egy csekk ötszázezer rubelről; a hátlapján csak egy név hiányzik, annak a neve, a kinek ez összeg kiszolgáltassék, a tulajdonos által beiratva. Ha akarja ön, önnek a nevét fogja beírni. S ehhez nem kell egyéb, mint az ön akarat. Akar-e ön velem egybekelni? Akár a spanyol polgári házasság szerint: egyidejűleg a templomban a pap és jegyző előtt, akár a francia szokás szerint: csupán a jegyzőnél; akár a

muszka divat szerint, az oltár és három pópa előtt, egyházi énekkel; akár a bécsi törvény szerint, a Nothcivilehe mellett, akár a gretna-greeni kovács előtt, az nekem mindegy. Nálam csak az a fődolog, hogy ön elfogadja ezt az ötszázezer rubeles csekket és ráadásul engemet, mint obligát férjet.

— Well!

— Well ám. Hanem — az algebra szerint: semmi a semmivel sokszorozva = semmi. Semmi a semmihez hozzá adva megint semmi. Gondolja ön, hogy én a semmit megveszem félmillió rubelért?

— Dehogy gondolom. Ön ad másik félmillió rubelt — a valamiért.

— Okos beszéd.

— Ön azt gondolja, hogy ha egyszer a Magnétának ura van, ez az úr könnyen vazalljává tehető egy még nagyobb úrnak, mint például egy vojvoda egy szultánnak.

— Ön éleseszű fiatal ember.

Iván herczeg a tenyerét a poharára tette, hogy Prokopin ne tölthessen abba a hautesauterneből.

— De hátha csalatkozik ön abban a föltevésben, hogy egy fiatal gentleman képes lesz egy ily alávaló alkura?

— Nem hiszem, hogy csalatkozzam. Mert jól ismerem a fiatal emberemet. Önnek a herczegsége ott van már, a hová a Magnétát beugratta: a holdban. Utolsó vagyona ez az ötezer rubel, a mi fogadásunkra le van téve. Ha ezt elveszti ön, nincs más választása, mint a pisztolyai között kikeresni a legszebbet s annak megcsókolni

a száját. Ez lesz aztán az igazi lélekkiszívás. Ki törődik vele? Ilyen borzashajú ficzkó marad még elég a világon. Üresség nem fog ön után maradni. Ha pedig az én ajánlatomat beveszi, akkor két helyet is betölt ön ezzel a figurával.

— Jól van. Ide azzal a csekkel. Elveszem a Magnétát.

— Hja! De én csak bizonyítékoknak hiszek: a mik láthatók, megfoghatók.

— Hát hiszen az lesz a házassági levél.

— Az még nem elég bizonyíték. Az lehet szin-padi komédia.

— Hát lefotografáltassam magamat vele együtt, mint vőlegény és menyasszony, a Magnétát teljes araköntösben?

— Közelít az igazihoz. Csakhogy háttal előre. Ha ön azt akarja bebizonyítani, hogy csakugyan „ura“ a Magnétának, akkor ön elő fogja mutatni nekem a tündérnőnek egy fényképét — minden alme-öv nélkül.

VII.

Kétszer is elment a Magnéta palotája előtt, az előadás után egy órával. A portás ott állt, fehér medve-prémes bundájában, nagy ezüst fejü botjával.

Megfagyott a szájában a szó, mikor meg akarta szólítani.

Reggel óta éhomra volt.

A souterrain nyitott ablakából kipárolgott a drága ételek illata.

A palota sarkán volt a „restauration“ ajtaja. Ott lucullusi lakoma vár rá, a minek az ő ötezer rubele adja meg az árát, ha semmit sem végzett.

Mikor harmadszor is elbandukolt a kapus előtt, átadta neki a névjegyét.

A kapus meghúzta a csengetyű-zsinórt.

A kolompolásra önműködő gép nyitá föl az oldallépcső rácsajtáját. Iván belépett rajta, a rácsajtó becsapódott utána.

Fölballagott az emeletre.

Mire fölért a csarnokba, már akkorra a kapus föltelefonálta a nevét a kiabáló csövön, nyitott ajtóval várták. Ezüst vállzsinóros inas fogadta. Kegyelmes úrnak czímezte, lehúzta a felső kabátját. S aztán jelentőségteljes mosollyal értesíté, hogy nem kell a várakozó terembe mennie, hanem egy oldalajtón át (adandó jelre) a szobacziczus kamarájába, a ki azután majd tovább fogja kalauzolni.

A jel egy villanycsengetyű-pendülés volt, a szőnyeg-ajtó magától fölnyilt. Iván belépett a kamrába. Annak nem volt semmi ablaka, teljesen sötét volt, azonban egy percz mulva kigyulladt a villanylámpás s Iván maga előtt látta a szobacziczust.

Erős meglepetés volt. Egy hat láb magas némbor, félöles vállakkal, széles, csontos arczczal, hatalmas karokkal. Élő mintája annak a kariatidának, a ki az erkélyt tartja a kapu fölött.

Hiszen ez nem szobacziczus, hanem szoboroszlán.

— Magnéta kisasszony komornájához van szerencsém?

Hogy ezt meg kellett neki kérdezni.

— Hát mi az ördög volnék más? dörgé bassus hangon a hölgy. Csak nem néz ön a Magnéta kisasszonynak?

— Annak nem. De nekem úgy tetszik, mintha lett volna már szerencsém bájos nagyságod alakjában gyönyörködhetni.

— Az nagyon valószínű.

— Nem kegyed az a Szamszonina, a ki egy időben a Renz czirkuszában a férfiakat birkózásra hívta föl s egymás után verte a földhöz?

— De én voltam az. Hanem az ostoba rendőrség betiltotta a productiómat, nem tudom, miért? Ha én hagytam volna magamat a férfiaktól legyőzetni, azt elnézték volna.

— És így most kegyed az a szerencsés médium, a kinek egyedül lehető Magnéta kisasszonyt az előadás alatt viselt selyem burkolatától megszabadítani.

— Ön azt is tudja? A férfiaknak mindenbe bele kell ütni az orrukat!

— Már megtörtént az a műtét?

—Arról nem szabad kérdezősködni — a komornától. A Magnétától megkérdezheti ön. Ott várja önt a boudoirban.

Azzal kinyitá előtte az alacsony szőnyegajtót s betolta rajta a látogatót hatalmas tenyerével, mintha egy játékbabot tenne egyik helyről a másikra.

Az otthonos szoba csak gyöngén volt világítva az üvegernyővel árnyékolt villanylámpától, több fényt adott a kandalló ropogó tüze.

A Magnéta a kandalló előtt ült, háttal az ajtónak s épen akkor gyújtott szivarra, mikor Iván belépett a szőnyeg-ajtón. A mint a kandalló fölötti tükörben meglátta az úrfit, föluggrott a karszékből s elkezdett féktelenül kacagni; eléje futott, a vállára tette a két kezét s úgy kaczagott a szemébe.

— Ön a tegnapi megjelenésemen kaczag, ugy-e?

— Dehogyan: a main. A tegnapi igen komoly dolog volt. Ön az életét kockáztatta. Az ilyen merénylet becsülésre méltó. Ön bele fulladhatott volna a pehelyhalomba, mert fejjele esett belé, ha én hirtelen oda nem ugrom s ki nem rántom a lábánál fogva. Hát nem vette észre?

— Ön? Engem? Hát hogy került ön oda?

— A holdból ugy-e? Oh, de kedvesek az ilyen gyerekek, a kik sokáig megmaradnak ostobának! Hát fél a boszorkányoktól? No ne sirjon. Itt van egy szopogató.

S bedugta száját a meggyújtott szivarral, mint egy czuczlival s aztán a kezét a karja alá dugva a kandallóhoz vezette.

— Hát azt sem vette észre, hogy megfogtam a nyakát, s a visszarepülésnél én ültettem oda a helyére, különben fejtetőre esett volna a publikum közé s egynéhány nézőnek betörte volna a fejét. Nem vették észre, mert minden embernek tele volt szeme-szája pihével.

— De hisz ön odafönn volt.

— A levegőben ugy-e? A hol aztán beleestem a holdba. No ne beszéljünk erről; ez arabusul

van. Megesett ez már máson is. Minden városban akad ilyen merész vállalkozó. El vagyunk készülve hozzá. Különben a rendőrséggel gyűlné meg a bajunk, ha valaki kitörné a nyakát én miattam. Ezért egyenesen én vagyok felelős. Hát most csak igen komolyan kérem, hogy máskor ne ugorják utánam a holdba, mert annak igen tragikus vége lehet; hanem jöjjön az ajtóra. Nem vagyok én boszorkány. Nem fordítom hátrafelé a fejét. Hanem a mai megjelenése, ez az, a mi kaczagásra ingerel.

Iván belenézett a tükörbe, nem talált a külsején semmi felöltőt.

Magnéta helyet mutatott neki egy japáni, két keresztbetett vánkoshól alakított guggonkán, maga pedig fölkuporodott a kerevetre, maga alá szedve a lábait, a miknek egyikéről lerántotta azt a parányi, gyöngyhímzésű papucsot s azt úgy forgatta a kezében, mintha jelképezni akarná vele azt az alkotmányt, amelylyel a nők országában kormányoznak. A thea ott párolgott előttük egy ezüst és arany intarziaturás asztalkán, a mit két bronz krokodilus tartott a fölkunkorított farkával.

A Magnétán sima, ráncztalan nyers selyemruha volt, a nyakától az aljáig rubingombokkal; bő ujjai a könyökhajlásig fölcsiptetve szintén rubinboglárral. Aligha volt rajta más gunya is.

— De hát mi nevetnivaló van rajtam ma? kérde Iván.

— Az, a miért ön idejött. Hogy engemet feleségül vegyen.

— Hát ez valami nevetséges állapot?

— Az adott viszonyok között igen. Ön egy ötszázezer rubeles csekket hozott magával, a mely egy szibériai nábobnak a tulajdona.

— De a mely rögtön enyim — tied lesz, a mint Magnéta istennő rá engedi irni a nevét. Jogos tulajdonom, a mit „gentlemanlike“ szereztem gavalléros fogadásban s a mit önnek csak egy kézszorításba kerül magáévá tenni.

— Hát ez a nevetni való. Önök azt hiszik, hogy én tőlem meg lehet venni az eget. Önök kisajátíthatónak tartják az én uradalmamat, a minek a határát a föld és a hold képezi? Ugyan, kérem, lapozza ön végig azt a bagariába kötött albumot az asztalon, a miben a különféle városokban teljesített adófizetéseim nyugtái vannak. Azokból meg fog ön győződhetni, hogy nekem több jövedelmem van, mint a pénzkirályoknak. Tizenhárom éves koromban kezdtem, mint Magnéta, most húsz éves vagyok. Vagyont szereztem. Minden fővárosban van házam; ott vagyok honn, a hol akarok. Fényt űzhetek, dobzódhatok, én vehetem az élvezetet. De nekem az mind nem kell. Sem a luxus, sem a luxuries. (A mi két szót az önök írói állandóan egynek vesznek.) Önöknek az a fogalmuk felőlünk, légben járó komédiásnőkről, hogy a mi életünk egy folytonos dorbézolás. Persze az ismerettségüket azoknál a deszkán ugrándozó szépségeknél szerezték, a kikről egy geniális magyar úr azt mondta: hogy a „szivük a valóságos góthai almanach“. De én mondhatom önnek, hogy az a kötél táncsoló nő, a ki a művészetét igazán szereti, szigorúbb aszkétai életrendet tart,

mint egy karmelita apácza. Nekem egész nap nem szabad egy falatot ennem, bort innom soha. Csak az előadás után kapok egy darab félig sült húst, hozzá kenyérhajat és teát. Másoknak az ágya gyönyörtanya, vagy ébren vagy álomban, nekem kinzópad; vizes lepedőkbe, pokróczokba burkolva, eleven mumia vagyok. Aztán kibontanak, jeges vízbe dobnak, ledörzsölnek, hogy más jajgatna bele. Akkor következnek a testgyakorlatok, kötélén, trapézon, nyujtón, a tagficzamításig s ezt mindennap meg kell tennem, mert ha egy-két nap elmulasztom, másnap minden izületem fáj s az izmaim nem szolgálnak jól. Rám nézve nincs ünnepnap. Ezt az életrendet még a vasúton is meg kell tartanom.

— De hát akkor mi gyönyörűsége van önnek az életben? Miért keres annyi pénzt?

— Először is az utóbbira hadd feleljek. Nekem a nagy jövedelemhez a kiadásom is tetemes. Bűvészetem igen nagy apparátussal jár. Az impresárión kívül kell gépészeket magammal hordanom s egy sereg betanult segédet. Ezek az inasok, a kiket ön livréében lát az előszobámban, mind jól fizetett bűvészségédek, a kiknek ügyességétől függ az én bűvészetemnek a sikere. Én az életemet, a tagjaim épségét kockáztatom, ha valamelyik elhibázza a rábizott teendőt. S' aztán annyifelé igénybe veszik a jókonyságomat. Mert hát azt mindenki természetesnek találja, hogy egy földesúrnak, egy börzefejedelemnek nagy jövedelme legyen; senki sem panaszolja föl neki: de ha egy komédiásnak hull az ölébe a pénz, ahhoz minden in-

séges ember igényt tart, s nagyon helyes a logika. Mert annak a földes úrnak, bankárnak épen semmi gyönyörösége sincs abban, hogy a jövedelmét inségesek között szétossza, de annak a komédiásnőnek bolond nagy öröme telik benne.

Ez alatt theát töltött Iván csészéjébe. Rumot is hozzá.

— Valódi rio-de-janeiroi ananász-rum.

— Ön rum nélkül iszsza a theát? kérdé Iván.

— Mondtam, hogy semmi szeszes italt nem szabad innom.

— Ezt is a bűvészet parancsolja?

— Igen. Józan gyomor, józan szív.

— A szív is? Hát a gyönyörök themájára nem tér ön vissza?

— De igen. Nem felejtettem el. Nekem a más ember gyönyöre az élvezet. Szeretem elnézni, mikor egy kiéhezett ember mohón falja az ételt. Én nem laktam jól soha. Szeretem látni, mikor a beteg embert ápolják, mikor lábbadozik, fölüdül. Én beteg nem lehetek soha. Az életmódom olyan, mint a vadállaté; azért nem ismerem az emberek közt divó nyavalyákat, mint a hogy az őz, a szarvas nem ismeri. Csak a mások bajából tudom, hogy mi az? Látom, hogy jól esik nekik, mikor megszabadultak tőle. — Aztán tudok gyönyörködni abban, mikor egy szegény leány odahozza a vőlegényét elé, s aztán örül a kapott kelengyének, csinosítja magát a fölvelt menyasszonyruhában. Ilyen costume az én garderobomban nincs.

— Hát miért nincs?

— Azért, mert én vagyok a Magnéta. Azt tartják rólam, hogy az én csodatetteimnek a föltétele a virginitas.

— De hát szükséges önnek örökké az égben lakni?

— Én bizony nem tudom, hogy miért szállnék le a földre?

— Soha sem olvasott ön meséket églakók és halandók közötti szerelemről?

— Olvastam biz én s nem is megyek érte Dione és Aeneasig vagy Artemis és Endymionig vissza; itt vannak előttem a modern világ „divái“, a kik művészetükkel szerzett milliókon vettek maguknak egy grófit, marquist, celebri-tást, egy férjet. Hahaha! Az a bolond, hogy az őzeknél a hím viseli a szarvakat, a művészek vadaskertjében pedig rendesen az asszony. Nem biztat az istennők példája.

— De ez a legnemesebb emberi hivatás: asszonygyá lenni.

— A hány nagy művésznőt híreből ismerek, valamennyinek csak egy gyermeke volt életében. Annak a születésénél kezdődött a válópör. Hűséget a párjukhoz csak a nagy dúvadak ismernek: az oroszlán, meg a medve. Az őrzi és félti nöstényét, az védelmezi a kölykét; a háziállatok mind csapodárok, első sorban az „animal implume, bipes“.

— Hát hisz én már voltam ön előtt nem implumis.

— De azért nem eléggé medve.

— Bizony mondom, hogy az. Én nem jöttem önböz azzal az alázatos kéréssel, hogy vegyen

föl engemet a diadalszekeére, mint czímadó férjet; én majd járok önnel városról-városra; sorbaszaladgálom a szerkesztőségeket, reklámot követelve, ha kell megfizetve; odaállok a prosceniumhoz, kezdem a tapsot, ájuldozom, ha kell; birkózom az ellenkező kritikai véleménynyel, megtámasztom a hátammal az ajtót, ha valami nagy befolyású protektor van önnek a budoirjában látogatáson. — Nem. Én azzal a követeléssel jövök, hogy hagyja ön el működése színterét s aztán legyünk boldog földlakók.

— Ez elég becsületes ajánlat, de én nem állok rá.

— No, hát akkor fordítsuk meg a dolgot. Maradjon ön Magnéta. Folytassa megmagyarázhatatlan bűvészetét. Én nem leszek önre nézve senki és semmi. Nem mutatom magamat sehol. Nem dicsekedem vele, hogy én vagyok a Magnétának a férje. Hanem, a mikor ön a mutatóanyai után kifáradtan hazatér: ott fog önnek a lábai előtt ülni egy hűséges házi állat, a ki önnek a lábait megnyalja, a ki önben nem látja a művésznőt; — de tiszteli az asszonyt.

— Ez szép volna, de képtelenség. Még a drámai művésznőnek a férje is kiábrándul a feleségéből. A művészi előkészület egy rettenetes próza. Még az olyan istenihlette művésznőknél is, mint egy Rachel, egy Ristori, egy Sarah Bernhard, egy Duse, egy Patti. A férj látja a stereotyp mesterséggé vált lelkesedést, a befűtött poklot, az illuminált mennyországot. Hát még az olyan művésznőnél, mint a Magnéta, a kinek az egész bűbája egy nagy ámításon alapszik. —

Hogy kívánhatná az, a ki az egész világot elbolondította, hogy ő hozzá igaz legyen az, a ki ő neki az egész világa? Hiszen, a mint valaki az én titkomat megtudja, az engem kinevet, kicsúfol, lenéz. Pedig annak, a ki férj, meg kell azt tudni. A sphinx megöli a jövevényt, a ki a rejtélyét ki nem találja, de ha ki tudta találni, akkor a sphinx hal meg.

— De hát elvégre is, örökké csak nem akar ön Magnéta maradni? A szív érzelmeit lehet sokáig megfagyasztani, de nem végkép. Az elfojtott érzések boszút fognak magukért állni. S mentől később, annál rosszabb önre nézve. Az lehetetlen, hogy ön ne ábrándozott volna soha.

A Magnéta hanyatt veté magát a duzzadó selyemvánkosokra, hosszan elnyulva a kereveten.

— Ábrándjaim voltak, mondá, magasra fujva a szivarfüstöt. Vannak most is. Van egy negatív, meg egy pozitív ábrándképem. Az első az az ember, a ki megbánatta Éva anyánkkal, — halálba, — hogy megkóstoltatta vele a mindentudás fájának almáját; a kit összekötött vele a szent szakramentum is s a kigyó sugallta polgári házasság is s a ki csak gúnynyal viszonzza az ő gyöngédségeit. Ellenben pozitív ideálom tudna lenni, a ki hasonlóan hirhedett bűvész, mint én vagyok; épen úgy kitalálhatatlan rejtélyű, mint én. Ha kölcsönösen egymás kezébe letennők a titkainkat, akkor azután össze volnánk egymással kötve, elválaszthatatlanul; a ki nek a titkát a másik elárulja, az semmivé van

téve s a megsemmisítés kölcsönbe esik. Ilyenről szoktam én álmodozni.

— Hát már ilyen bűvész én nem leszek soha.

— Akkor csak stornirozza ön a vállalatát. Láthatja, hogy „a házasságok az égben nem köttetnek“.

— Már most aztán, szép istennőm, én ezt az ön kosarát egyúttal koldustarisznyának is viselhetem, mert nemcsak ezt az ötszázezer rubelt kell visszaadnom meg nem nyert fogadásban, hanem saját vagyonomat is elveszítem rajta.

— „Man versuche die Götter nicht“.

— Hát már most, miután ön mindenemből kifosztott s a nagy lépcsőn ledobott, én is azoknak a mezitlábásoknak a kategóriájába tartozom, kik önnél a kis ajtón kopogtatnak s a kiket fölsegíteni önnek olyan tündéri gyönyörűség.

— Hogy segíthetek önön? Mit gondol?

— Hát ha nem fogadott el férjének, fogadjon föl komornyikjának.

Magnéta sivített a kaczagástól. A két tenyerével fogta a fejét, úgy nevetett.

— Hahaha! Ez igazán eredeti ötlet. Ha nem lehet férjem, beáll hozzám komornyiknak!

— Különböz csak a nevük.

— Így is együtt lakhatik aztán velem.

— Szépen egy földél alatt.

— Azt mondhatja rólam: „az asszonyom“.

— A mi francziául épen nagyon jól hangzik.

— Föladhatja a köpenyemet s kísérhet az utcán.

— S keresztül járhatok minden szobáin.

— Sőt még az a javadalma is megvan, hogy ha vetélytársa akad, a ki nekem udvarol, azt nem köteles párbajra kényszeríteni, hanem ledobhatja a lépcsőn. Hahaha!

— Hahaha.

Nevettek rajta duettben.

— Elfogadom az ajánlatot; mondá Magnéta folyvást kaczagva, mint valami nagy tréfán. A fizetés megszabását rám bízza ön?

— „Nem annyira a fizetésre nézetik, mint a jó bánásra“.

— Rangbeli fensőbbség a cselédek fölött „Iván úr“ címmel.

— És szalonöltöny viselés joga.

— Bevett szokás szerint. Három havi felmondás.

— Bélyeges papíron.

— Alá van írva.

Iván fölkel a taburetről, mélyen meghajtottta magát.

Magnéta ismerte a föladatát; kegyosztó mozdulattal nyujtá eléje a kezét, a mit Ivánnak tartozó kötelessége volt megcsókolni.

(Csakugyan villanyterhes a keze: az ember megégeti rajta a száját! Hát még ha egy pofont lehetne tőle kapni! Az lenne a villanyütés!)

Azzal fölvette Iván a theáscsészéjét s indult vele a szőnyegajtó felé.

— Hehel! Hát azzal mi lesz? szólt utána Magnéta.

— Kiviszem a komorna szobájába, annak a

társaságában folytatom a theázást. A komornyik csak nem theázhat egy asztalnál az úrnőjével.

— Nagyon helyes. Akkor vigye ki, édes Iván, az egész edényt is, a szamovárral együtt, nem iszom több theát.

Iván szépen rárakta az ezüst tálczára a csészét, czukorszelenczét, ibrikeket, fiolákat s vitte egész hivatalos aplommbal az ajtó felé.

Magnéta utána kiáltott:

— Aztán mondja meg a komornának, hogy nincs rá ma több szükségem; ágyba megyek.

S abban a perczen egy csapfordítással eloltá a villanylámpákat.

Csak egy sor apró csillag pislogott az alkóvenben, az ágymennyezet körül, mint egy miniatűr zodiakus.

Aztán meg a kandallóban lobogott a láng; a tűznyelvek füttyültek az égő hasábokból.

Füttyülni! átkozott egy hang. Füttyülni szokás az inasnak, aztán meg a bukott komédiásnak.

Iván visszatekintett. A Magnéta a kandalló előtt állt s a haját lefekvéshez fonta — három ágra osztott tömött egy tekercsbe.

A kandalló lángja a háta mögött világított szétlövellve s attól az a selyem öltöny átlátószóvá lett.

Ivánt valami olyan hevület fogta el, a milyent érzett Asmodái (a nősz-örömök daemona), mikor Szárah, a rágeszi szép menyasszony vőlegényeit egymásután megöldöste; vagy éhes farkas, mikor egy gödölyét mutat-

nak neki csalétkül. Közel volt hozzá, hogy földhöz csapjon tálczát, porcellánt, szamovárt s visszarohanjon, mint trónkövetelő.

Magnéta észrevette ezt a kéjéhes tekintetet.

Azzal csendesesen fölhozta a selyem köntösét térdig. Csipkeszerű selyemharisnya volt a lábán, áttört virágokkal; a térd fölött átszorítva széles selyem jarretiè-re-rel; annak is rubintos csattja volt.

Abba a harisnyakötőbe volt dugva egy korall markolatu tör.

A Magnéta kihúzta azt szép csendesesen.

Annak a törnek a hegye villám-gyorsan élő méreggel van zománczozva.

Azok közül a szétnyíló tulipánajkak közül két sor gyöngyfehér fog villogott elő, fenyegetően összeszorítva; a tör markolata az alsó ajkhoz értetve.

A gödölye harap!

Asmodái kurrogva csapta össze a denevérszárnyait, fejét fülei közé huzva s elkotródott.

Az istennőknek nyilaik vannak!

VIII.

A Bavária-szobor termetű szobaczcikus nagyot bámult, mikor Iván herceget a theás-edényekkel a kezében kilépni látta.

— Mi az ördög? Iván herceg! Hát ön hozza ki a csészéket?

— Én mától fogva nem vagyok Iván herceg, hanem Iván úr, a komornyik.

— Ugyan hagyja el! Hisz ez plágium! Talaly lett híressé róla egy francia trónkövetelő princz, hogy komornyik képében kísérte végig fél Európán Anglia leghiresebb énekesnőjét. Most is folyik miatta a proczessusa a férjjel. Ön csak utánozni tud.

— Már akárhogyan, akármiképen: j'y suis, j'y reste: én itt vagyok és itt maradok; a szerződést ebben a mommában kötöttem meg a divával, s ezentúl itt fogok theázni az ön kellemetes társaságában.

— Az én társaságomban? Föltéve, hogy én beleegyezem.

— Még ön is föltételez?

— Hát mi a csoda? Én tisztességes leány vagyok.

— Leány?

— Hát persze hogy leány! Ki merne ennek a megczáfolására vállalkozni? Hiszen ha ezt a kart meglátja egy férfi, ha még akkora „lyon” is, egyszerre kis kutya lesz belőle.

S azzal válláig föltűrve a szerviánkája patyolat ujját, oda tartá a karját Iván elé.

— Tapogassa csak végig.

Iván megtette. Olyan volt az, mint a kő.

— Nos? Reszket?

— Nem reszketek biz én! Sőt az ilyen kar nekem épen az ideálom. Hát hogy együtt theázhassunk, én elveszem önt feleségül.

— Engem?

— Igen is önt, Szamszonina kisasszony. Ezennel ünnepélyesen megkérem a kezét.

— Ihol van ni! Már megint plágiumot csinál!

Hiszen ugyanezt tette egy hős hadvezér (úgy mondják, magyar volt), a ki megkérte egy főrangú kisasszonynak a kezét s mikor az elutasította, egyet fordult a sarkán s megkérte a társalkodónőt; azt vette el.

— S jól járt vele. No hát elég illustris példa van előttem. Nem kaptam meg a Magnétát, megkérem a Szamszonina kezét.

— Ezt a kezét ni? Ezt a tenyeret, a melyikre ön felállhat s aztán még egy pajtást vehet a vállára, mind a kettőjüket fölemelem. Ezt a kezét akarja ön megkapni, cserébe azért a majom-mancsért, a minek semmije sincs már?

— Dehogy nincs.

— Van még egy pecsétnyomó gyűrűje, egy ócska koronás czímerrel. A többi vagyonát már mind elverte. Hát azt hiszi, hogy én is olyan művésznő vagyok, a ki herceget vesz magának — bolti áron, — vulkanizált kaucsukból?

— Üljön csak ide mellém, bájos Szamszonina. Majd mindjárt felvilágosítom én önt az iránt, hogy én vagyok az a mesebeli elátkozott herceg, a ki félig kővé van válva, de ha egy kis szentelt vízzel megpermetezik, egész ember válik belőle legott.

— Szentelt vízzel? A pap ugy-e? De hát ha én történetesen zsidó vagyok? A nevem is sejteti.

— Hát hiszen van ebben az országban „Nothcivilehe“. Azt még jobban szeretném. Azt akarnám önnel megértetni, hogy énnekem itt van a markomban ötszázezer rubel, a mit mi

kétfelé oszthatnánk, ha ön segítségemre akarna lenni ennek a realizálásában s belépne a sindicatusba. Érti ön e kifejezéseket?

— Óh nagyon értem.

— Fogadásról van szó.

— Tudom. Értesülve vagyok róla.

— Kitől tudja?

— A Magnétától. Ő nekem mindent megmond.

— Hát az honnan tudja?

— Az anyjától: a föld-mágnestől.

— Eh, ne bolondozzon velem.

(Iván is úgy volt, mint Schusztter Lippli öreg anyja, hogy minden bolond hazug mesét elhitt, csak azt az egy adatot nem, a mi történetesen igaz volt. Hát persze, hogy a mágnes tudatott minden titkot a Magnétával. Még akkor csak ő volt birtokában Edison csodatalálmányainak. Új palotája úgy volt építve, hogy telefonhuzalok vezettek a budoárjából a trattoriába, a kabinet szépáréba és más helyekre is s ő szépen kihallgatta, hogy mit beszélnek, mit terveznek itt is, ott is. Így jutott minden titoknak birtokába s elkészülten várhatott a meglepetésekre.)

— No hát tudok mindent. Ön fogadott az cszeveszett nábobbal, hogy a Magnétát lehozza az égből. Csak egyszer aztán ide lenn legyen a földön: csak egyszer be legyen sározva a fél-czipője! A Magnéta kikergette önt az ötszáz-ezer rubeléval. Most ön a Magnétáról lemond, de nem a félmillióról. Hanem úgy okoskodik, hogy egy étappot már bevett. Odáig eljutott,

hogy fényes nappal ideköltözhet a bőrröndjeivel a Magnéta palotájába, hordhat egy kulcsot a zsebében, a mivel a sikátorra nyíló kis vasajtót fölnyithatja s a rejtett lépcsőn följárhat. Ez azonban a nábobnak nem elég. Ő szemmel látható tanujelt akar a kezébe kapni. Egy fényképet a Magnétáról. Olyant, a milyen nincs.

— Igen.

— Már most azt hiszi ön, hogy én szerezhethék önnek ilyent.

— Remek találékonyság! Nézze csak, mi módon lehetne az? Egy negyedmillió megérdemli a fáradságot. Előadás után ön szokta a Magnétát átöltöztetni. Vannak moment fölvevő fotografgépek. Akkorák, hogy egy nyaklánczon függő medaillonban el lehet rejteni. Egy ilyent hoznék önnek. Érti a többit.

— Hogyne érteném? Raffinált gázság!

— Hát megteszi?

— Majd meglássuk. Hanem előbb a jegyzőhöz megyünk.

— Természetesen. Az a fénykép, mely az én birtokomba kerül, bizonyítani fogja, hogy nekem sikerült a Magnétát lehozni a földre.

— Jól van. Értem. Hanem itt még nincs mindennek vége. Ilyen apró gázságért még Szibériában sem adnak félmilliót. Ön még egyébre is kötelezve lesz a nábobnak. Érőtesse csak meg az emlékezetét.

— Hát igen. Hogy a feleségem hálósobájának a kulcsát az ő diskrécziójára fogom bízni. Ezt én becsületemre fogadtam

— Becsületére?

— Azaz, hogy becsületszavamra.

— Az már más.

— Nos, hát azt megtehetem, mihelyt ön lesz a feleségem. Átadhatom, bona-fide, a nábobnak azt az aranyos kulcsot, ezzel a szóval: ez a feleségem hálószobájának a kulcsa. Én nem leszek féltékeny.

Szamszonina leányasszonynak a kaczagása úgy dörgött, mint egy nőtényoroszlán bőmbölése.

— Kolosszális gazság! A Magnéta helyett a Szamszoninát dobni a szibériai nábob karja közé! Most már megölelhet ön. Ön zseniális akasztófára való. Most már szeretem önt. Csinálhatjuk a theát . . .

IX.

Másnap ismét találkozott Iván herczeg Prokopin úrral — bizalmas páros vacsorázásnál a külön szobában.

Ez nap nem volt Magnéta-előadás.

A delejnek is pihenni kell.

A közönségnek ezt lehet tudni, a nélkül, hogy az okát kérdezné.

Prokopin úrnak azonban többet is meg lehet tudni.

— Minden meg van nyerve, mondá Iván. Holnap idejön a polgármester két hivatalos tanúval. A szerződést hozza. „Nothcivilehe.”

— Nothcivilehe? Hát e szerint zsidóleány?

— Az ám.

Erre a hírre Prokopin úr a pezsgős pohárba egy kis kupicza ylang-ylang parfümöt öntött.

Azt tartják, hogy ez a parfüm csodás serkentő hatással bír az idegekre.

Különös ez! Az a fölfedezés, hogy egy tündérnő zsidóleány, egész új varázst idéz elő. A fantázia talán valami exotikus bájakat szimatol? Vagy tán a lelkiismeret könnyebben megnyugtatható? A bűn egyszerre virtussá válik. Hisz a férfi a szép nővel szemben természetes ellenség s ha még zsidó is a szép hölgy, akkor duplán ellenség. Azért nem viszi el az embert az ördög. Hisz a zsidó bibliai történetekben az ördög maga is nagy gavallér, úri nőcsábító. Cape nasum! Tőled tanultuk az istentelenséget! Belzebub a ki vagy!

— Tehát már holnap? Lehet önnek hinni?

— Ha meggyőződést akar ön szerezni, reggelizzen itt a trattoriában holnap tizenkét órakor. Egy nyitott bérkocsi fog a kapu előtt megállni s az inasok fogják a vendéglőből elhozott bőrröndjeimet leszedni róla és utánam fölhordani a Magnéta szállására.

— Ah! az lehet összebeszélés a cselédekkel.

— Délután pedig ki fogok könyökölni a szögletszoba ablakán, házi sipkával a fejemen s csibukból pőfékelni.

— Azt egy komornyik is megteheti.

Iván hátra hőkölt. Célzás akar ez lenni? Kitalálta volna?

— Mondtam, hogy előttem csak egy hiteles bizonyíték van: a fénykép; Magnéta, mint Anadyomene — az ön birtokában; ön által kiállítva s én rám girálva.

— Az is meg lesz. De a kínálkozó alkalmat

kell megtalálni. Ad vocem „giro.“ Ha a fogadást megnyerem, önnek ki kell tölteni a checken a girót.

— Igen. A Magnéta nevével.

— Azaz, hogy a tündérnő igazi családnevével; mert a kereskedelmi bank a tündérnevekre nem ad semmit.

— No hát mi az igazi neve az istennőnek?

— Reginetta Kornblue. Illetősége Chicago.

Prokopin úr följegyezte tárczájába a nevet: „Reginetta Kornblue“. Iván megmutatta neki az aranyfogantyus kulcsot is. Két griff van a kulcs markolatán. Ez már csak igazi barokk-styl. A paradicsom kulcsa.

— Holnap megint nem lesz Magnéta-előadás.

— Magától érthető. Ámbár ön rendezhetne a saját jutalomjátékára benefic-előadást. Én azt tenném. No, a fénykép végett.

— Várunk holnaputánig.

— Úgy is jó. Most én nekem egy kis útam van, egy óra alatt kocsin bejárom, ön addig maradjon itt és pityizáljon; majd utólérem, ha visszajövök.

. . . Prokopin úr azonnal elhajtatott a rendőrségre, megtudakolni, hogy érkezett-e a Magnéta társaságával egy Reginetta Kornblue nevű asszonyszemély?

Kikeresték neki a journalból. Richtig ott volt.

„Reginetta Kornblue akrobatessz. Chicago.“

Az nem szokott beiródni, hogy hány métermázsa a súlya a pasasírnak!

Nem lehet más, mint a Magnéta. Mire való

volna egy akrobata-nő egy művész-társaság-nál, ha nem azért, hogy mutogassa magát? Más pedig nem mutogatja magát, mint a Magnéta. Neki kell annak lennie. Található volt az utazó művész-bandában több női név is, de az mind ezzel a címmel: „privatière“, egy volt „rentière“. Ezek mind alantas minőségek lehetnek.

Még ugyanazon este a városházára is elhajtattott Prokopin úr. S munificentiájának lehető volt valami hivatalnokot találni, a ki a mai hivatalos naplóból kikereste a számára a választ a következő kérdésre:

„Fog-e a polgármester holnap Nothcivileheszertartást végrehajtani a palais Magnetában, miss Reginetta Kornblue és a vőlegénye, herczeg Papanoff Iván között?“

A válasz így hangzott:

— Igenis, a polgármester fog keserves Nothcivilehet erőszakolni a holnapi napon, miss Reginetta Kornblue, mozaista menyasszony és jegyese, Signore Dramoletti Giambattista vőlegény között.

Tehát egyúttal Iván herczegnek az igazi nevét is megtudta. Nem orosz az, hanem korzikai. Ez különben irrelevans dolog.

— Nem lehetnék én egyik tanú a házasságkötésnél? ajánlkozáék Prokopin úr.

— Meghaladott álláspont, felelé a hivatalnok. A menyasszony két testvére lesz a két tanú.

— Kérem, öccse vagy bátyja?

— Az egyik bátyja, a másik öccse.

— Köszönöm alássan. Mondá Prokopin úr, utána gondolva: „e szerint nekem még a két fivérét is meg kell vásárolnom, az öcsését még jobban, mint a bátyját“.

Azzal visszahajtatott a trattoriába.

Mielőtt a cabinet separét fölkereste volna, előbb conferentiát tartott a pinczérrel.

— Üres ez a két kabinet itt mellettünk?

— Kapható mind a kettő: tíz forintért.

— Tegye a számlámra. De elébb benézek.

Meggyőződött saját szemeivel, hogy a két szomszéd kabinet lakatlan. Zsebébe dugta mind a kettőnek a kulcsát.

De mi szükség az ilyen elővigyázatra? mikor két férfi vacsorál együtt. Csak nem nihilisták talán? Attentátum-tervezés?

Prokopin úrnak Iván herceget álmából kellett felköltteni. Azt már elnyomta a buzgóság a poharak közti várakozásban. Ott hevert a pamlagon. Makutyi volt.

Megrázta a vállát.

— Hej, Iván hercege!

Nem ébredt föl rá.

Akkor aztán a fülébe kiáltott.

—Ai! Fratello Giambattista!

Erre fölugrott fektéből egyszerre.

— Comanda signore?

— No lássa, ön még olaszul is megtanult álmában?

Iván boszúsan dörzsölte a szemeit az ökleivel s jó időbe került, a míg a tegnap és ma közötti összefüggést meg tudta találni.

— Most jövök a polgármesteri hivatalból.

— Mi az ördög dolga volt önnek ilyen korán reggel a polgármesteri hivatalban?

— Mondjuk: ilyen éjjéli órában. Hát a Kornblue Reginetta kisasszonyról tudakozódtam.

— Hát az a Kornblue Reginetta kisasszony kicsoda?

— Önnek a menyasszonya. A kivel ön házasságot fog kötni holnap. — Vagy mondjuk, hogy „ma“; ha ez az óra jól jár, a hol már egy fertály egyre.

— Én? Megházasodom?

— Azaz, hogy signore Dramoletti Giambattista.

— Hát akkor fájjon e miatt a feje Dramoletti Giambattistának.

— Vegyen be csak egy okos szót, Iván herczeg. Mindent rendben találtam; ön holnap házasságot köt, holnapután ideadja nekem a fényképet s én beírom az ön nevének a nevét az ötszázezer rubeles checkbe.

De már erre a szóra csakugyan kiment a krapula Iván fejéből. S minthogy a mámor ellen legjobb orvosság az ivás, ismét előlkezdték; összeecsördíték poharaikat.

— Éljen az isteni Reginetta!

— Nem! Nem, nem, Magnéta! Én a Magnétára fogadtam.

— Hisz az mindegy. „Reginetta“ — királynécska!

— De mondja csak, Iván herczeg, hogyan vehette ön rá a polgármestert, hogy ő menjen az egész hivatalos apparátusával a Magnéta helyébe, annak a szállására s ne a menyasz-

szony és a vőlegény vonuljon a nászkiséretével a polgármesteri hivatalba, a hogy illik?

— Vannak kivételes esetek. „Periculum in mora.“ Valaki halálán van. Aztán kétszáz forintot áldoztam a szegények kasszájába.

Azt csak nem mondhatta meg, hogy „ketten a menyasszonyommal nem férünk el egy koscsin“.

— No hát aztán csak okosan végezze ön a dolgát. Én kezére járok önnek. Láthatja, hogy mindenre kiterjed a figyelmem. Itt hordok magammal egy medaillont, akkorka, mint egy kis zsebóra. Ebben van egy moment fotografgép elrejtve. Ezt az ember a nyakába akasztva viseli. A szép hölgynek, a kit meg akar vele lepni, — tündérbájjai legigézőbb pompájában, — megmagyarázza az ember, hogy az egy fetish, melynek viselése szerencsét hoz, minden bajtól megoltalmaz; ezek a bálványalakok rajta a pogány jó szellemek; ha az ember egy ilyen bálványt elfordít, rögtön teljesül, a mit abban a perczen kíván. S az elfordítás alatt egy kis aranylap fölpattan s félmásodperc alatt el van ragadva a fénykép. Én ezzel önt megajándékozom. Ön aztán tudni fogja a többit.

— Nem fogok ismerni irgalmat.

Ebben a perczen csengő kaczagás hangzott a fejük fölött, gúnyos, csúfondáros hahota. Fölríadva néztek széjjel. Ki nevet itt? Dzsinek laknak ebben az odúban?

— Veszszen el! Ez épen olyan, mint a Magréta kaczagása; mondá Iván. Ezt már ismerem.

Fölugrottak; a spanyol falat, a pamlagot, az

asztalterítőt mind kutatás alá vették: a nevető dzsinre nem találtak sehol.

Átmentek a két mellékszobába, ott sem volt semmi élő lélek.

Pedig ez a Magnéta nevetése volt.

Persze, a telefon visszafelé is hangot ad.

De annak a közlő nyílása olyan jól el volt rejtve a plafond arabeszkjei között, hogy nem lehetett ráakadni.

X.

Egy nap ismét folytatták a Magnéta produkcióit.

Addig nem kaphatta meg Prokopin úr az Anadyoméne képet.

A „kerekasztalnál“ azonban nagy lakodalmat tartottak az új házaspár micsodájára. Nehéz rá megtalálni a kifejezést! Más rendes menyegzői esetről azt mondják, hogy „tiszteletére“, de a „csikart polgári házasság“ (Noth-Civilehe) esetén ez a szó lehetetlen. Akiket ilyen „rugdfelshaddott“ (ez nem angol szó) módon bogozott össze az állam, azoknak jobb elbujni a hátsó szobába és eltagadni magukat — kondoleáló vizitek előtt; nappal ki nem jönni az utcára, este is csak paraplé alatt, akár esik, akár nem. Lakodalomról szó sem lehet, hisz a vendégeknek égne ki a szeme, ha az ilyen államilag megbillogozott társadalmi exlexnek nyilvánított menyasszonyt és vőlegényt egymás mellett ülni látnák. Hanem az ilyen esküvő (!) estéjén magukban gyűlnek össze a jó ismerősök, a tisz-

telők, isznak nagyokat az új házasok egészsé-
gére s azt a sok pajkos élczet, sikamlós adomát,
a mit e poharazás közben elmondanak, mulat-
ságos lecturré lehetne összegyűjteni. Így tettek
a hajdani rómaiak is a fescennináikon. S miért
ne lennénk mi is rómaiak — ha tehetjük?

A fescennina savát-borsát Prokopin ur toast-
jai szolgáltatták szikrázó hülyeségekben. A mi
annál szebb volt tőle, minthogy a lakoma szám-
láját is ő fizette; mégis jó kedve volt.

— A vendéglői számla még hagyján; de a fo-
gadáson elvesztett fél millió rubel! (papirrubel
természetesen), mondá Commerzienrath Ritter
von Sonnenfeger, vasuti vállalkozó, poharát
Prokopin úréhoz koczintva.

— Dejsz azt még előbb el kell döntení, hogy ki
vesztette el a fogadást? védekezett Prokopin úr.

— Nálam fel van jegyezve szó szerint, alle-
gált Mac-Merimac, az irlandi clan, jelenleg ame-
rikai petróleum-örgróf s fölolvasta a jegyző-
könyvből: Iván herczeg kötelezi magát utána
ugrani a Magnétának a csillagos égbe. Ezt meg-
tette.

— És azután! . . .

— És azután elragadni az alme-övet. No arra
úgy hiszem teljes jogot ád neki az osztrák bün-
tetőtörvény, mely szól a Noth-Civilehe szabadal-
mazott gonosztettéről.

Mindenki elhitte Iván herczegnek, hogy Mag-
néta azonos Kornblue Reginetta menyasszony-
nyal. A polgármesteri helyettes és a két tanu,
a ki tudta a valóságot, nem volt hivatalos erre
a lakomára.

— No de előbb látni akarjuk azt az alme-övet! rikácsolt Ben-Szaid effendi, az alexandriai regálebérő. Ide kell azt hozni, ehhez az asztalhoz. Összetépve, szabály szerint, a hogy Czirkassziában szokás. A csecsenczeknél is be szokták mutatni a nászvendégeknek a menyasszony összetépett övét.

— És abból mindenikünknek kell kapni egy szalagot! pretendálta Papyropulos herczeg, a ki azzal dicsekszik, hogy ő kiterjedt pirateriát űz az Archipelagosban, a hol az épen olyan tisztességes keresetmód, mint nálunk a börze.

— Herczeg Iváné az, a mi a markába szakadt a pántlikából! kiabált Don Baccador, a ki sejtetni engedi, hogy ő egy spanyol trónpretedensnek az alteregoja.

Ilyenformán az egész internationális bonvivant zsinat megállapodott abban, hogy a mai nap tönkrement alme-öv roncsain igaz kannibáli passzióval osztózni fognak.

Arról természetesen szó sincs többé, hogy a Magnéta folytassa productióit.

Ezer és egy ok szól ellene.

Először is Iván herczeg rangja nem engedi meg, hogy a hitvесе még ilyenféle látványosságok közlönye maradjon. Ez affront volna a család méltóság ellen.

Másodszor biztosra vehető, hogy most már a hitfelekezetében leleplezett Magnéta ellen az antisemiták okvetlenül spektákulumot fognak inszczenálni.

Az ezeregyedik okot nem lehet már hallani a nagy kaczagástól.

A Magnéta nem is repülhet már az ég felé.
Hiszen . . .

Stb.

Annál nagyobb volt aztán az asztaltársaság elbámulása, mikor a menyegző utáni reggelen újra megjelentek az utczasarkokon a repülő tündéres plakátok: „Magnéta újból felrepülése.”

És pedig ugyanazzal a repkedő szalagos alme-
ővvel.

Ez abszurdum! sőt paradox!

S' ezen előadáson olyan hideg arcot mutatott a Magnéta, mint egy halott. A világítás is olyan volt, hogy folyton zöld színt játszott az alakja.

— Ah! Ez bizonyosan a lelke, élczelt monsieur Flagellán, a franczia, a ki állítólag tizenkét elsőrendű lapnak a levelezője. — Az a bizonyos lélek, a kit Iván herczeg fogadásszerűleg kiszívott s aztán idefujt közénk.

Az antisemiták azonban megemberelték magukat s nem csináltak semmi randalirozást. Legfeljebb egy kicsit piszszegtek, ha egy habitué tapsolni próbált.

Az éjféli vacsoránál diszgusztálva jött össze a nobel társaság.

Kondoleálni kezdtek Prokopin úrnak, hogy nem vesztette el a félmillió rubelét . . .

— No csak várjanak önök holnapig! Majd holnap lesz, ami lesz!

XI.

Oh, azért a Magnéta-társaság tagjai is megünnepelték ám azt az örvendetes családi eseményt, hogy egy nőtagja a szövetkezetüknek a házasság szent . . . (Hohó! Nem szent, csak törvényes) igáját felvette.

Belőlük is szép asztaltársaság telt ki.

Az asztal itt is gömbölyű volt, hogy senki se legyen elnök. Itt tökéletes a demokratia; a gépész, a segéd, az impresario, a komorna mind egyenrangú. A Magnétával is egyenrangú. Ővé az egész bűvös készülék, a jövedelem, a palota; de egymás között épen csak olyan komédiáspajtás, mint a többi. Lehet miattuk Iván igazi herczeg, az őket nem fészélyezi. Per tu lesznek vele. A társaság hölgytagjai is művésznők, övék a zene és a dal, a mi a bűvelőadást emeli.

A férfiak az asztalnál udvariasak a hölgyek iránt; a mogyorót a saját fogukkal törik a szomszédnők számára; de azért a czipőikből még sem iszszak a bort, mint a lengyelek. Ők inkább oroszok. Csizmából isznak. (Nonono! Csak nem kell megharagudni! Bizonyos fővárosban „stibli“-nek híják a nagy tériméjű poharat.)

A boldog menyasszonynak a társaság minden tagja kedveskedik valami nászajándékkal. Ki ezüst, ki arany csecsebecsével szolgál. — Legbámulatraméltóbb a vőlegény ajándéka. Ez egy abissziniai fetish, a mit egyenesen a dahomeyi szultán nyakából vettek el, mikor vesztett ütközet után főbelötte magát.

— De hisz ez a fetish akkor átkozott rosszul védelmezi meg a birtokosát.

— Sőt ellenkezőleg; ez bizonyít a csalhatatlansága mellett. Theodor szultán tíz óra hosszat tette ki magát az angolok gyorstüzelésének; egy golyó sem fogott rajta, úgy, hogy utoljára magának kellett magát meglőni.

A Szamszonina, hálából az ajándékokért, azt produkálta, hogy azokat a kemény, háromszegletű amerikai diókat ropogtatta föl a fogaival (micsoda kapitális fogak lehettek!), a miket különben csak fejszefokkal lehet feltörögetni s azoknak a székét dugdosta gyöngéd gyűgyögtetéssel Iván fogai közé. Igazán magasztos érzés, olyan hitvestárssal birni, a ki az amerikai diót föl tudja törni a fogával: „Egyél, kutyuskám!” (Mikor az embert még „kutyuskám”-nak hítták!)

Magnéta csak a lakoma végén jelent meg az ünneplő társaság között. Neki a hivatása olyan szigorú diétát szabott elé, a mely alól még kivételképen sem szabad magát kivonni.

Aztán még azt is kénytelen megtartani, hogy egy óráig az előadás után ugyanabban a selyemtrikóban sétáljon csendesen végig a folyosón, nyitott ablakoknál, a míg teljesen lehül a teste. Csak azután lehet azt a selyemfoszlányt lehámozni róla.

Ennek végeztével a Magnéta egy szalmaszín selyemburnuszt öltött magára s úgy jelent meg a lakomázók között.

Gracius mosolylyal üdvözlé legelőbb is a boldog vőlegényt, kezét nyujtva neki. Azt a

kezet persze jobb szerette volna Iván más constellatiók között.

— Önnek meg kell bocsátani, édes Iván, hogy kedvesét néhány pillanatra elrablom öntől; de ettől a selyemburoktól nem tud más megszabadítani, mint az én Ninám.

S azzal a burnuszát kétfelé nyitva megmutatta, hogy az a selyem szövöttes még mindig rajta van.

Iván olyasmit mondhatott, hogy irigyli a kedvesétől ezt a szolgálatot.

Magnéta aztán egy pohár pezsgőből mégis csak szürcsölt valami keveset a boldog pár szerencsés gyarapodására.

E közben észrevette a Szamszonina nyakán függő medaillont.

— Ah! Ezt bizonyosan ő tőle kaptad? A kedvesedtől?

— Igen. Ez egy abisszinai fetish.

— Tudom. Ismerem. Theodorosz királyé volt. Ez a viselőjének a testét megőrzi fegyver sebtől, vadállat, kigyó harapásától, ragályos döbröcztől. — Lám, milyen szép találkozása a szerető figyelemnek. Én is egy ilyen talizmánt hoztam neked nászajándékba. Ez meg az Athosz-hegyi orosz patriárka ajándéka. Ha az az egyik a testi bajokat űzi tőled távol, ez a másik meg a lelki fájdalmaktól tart mentesen; bánatot, csalódást, keserőséget elűz. A lapján gyémántokból kirakva a „Gondviselés szeme.”

Bámulattal, irigykedve nézték a többiek ezt az ajándékot.

— Huh! Huh! szíttá a fogát az impresarió.

Ez megint egy pár ezer forintnyi kontó az ékszerésznél.

— De nézd csak! mondá Magnéta; milyen csodálatos véletlen! Ez a néger fetissh éppen beléillik az orosz talizmánba, mintha csak ennek az étuijeül készült volna. Ez derék lesz! A fetisht belezárni a talizmánba: így ni! Most azután együtt viselheted mind a kettőt: a test és a lélek védelmezőjét. Kettős emlék Ivánra és Magnétára.

S azzal rázárta a saját maga által hozott medaillont az Iván által ajándékozottra.

(Most csináljatok már fényképet a momentdolgozó masinátokkal!)

Szamszonina baziliszkus szemeket vetett Ivánra, meg az asztalon fölhalmozott ajándékokra. A félmillió rubel fucscs!

— Hát ezekért a czukorpikszisekért, meg ezekért a medaillonokért cseréltem én föl a függetlenségemet? S vettem magamnak egy négybalkezű orángutángot?

Lett volna kedve megropogtatni mind valamennyit, mint azt az amerikai diót!

A Magnéta nem engedi magát meglepetni semmiképen.

— — — — —

A Magnétának bizonyosan vannak telefonhuzalai a komorna szobájában is.

XII.

A másnap esti találkozáznál Iván ur olyan pofával került Prokopin úr elé, a minőről azt szoktuk mondani, hogy folyik az orra vére.

— Nos, uram! Mit hozott ön?

— Visszahoztam önnek a checkjét. Elvesztettem a fogadást. Megadom magamat. Pulverizálva vagyok.

— Hogyan a hét ördögbe? Hát nem vette ön el Kornblue Reginettát?

— Bár ne vettem volna! Az az ördögség, hogy Kornblue Reginetta nem a Magnétával azonos tündér, hanem egy másik tündérrel, a kinek művészneve a „Szamszonina.“

— Huh barátom! Azt én láttam, mikor öt férfit vállalt magára, kettőt a tenyerén, kettőt a vállán, egyet a fején. S ez most az ön boldogítója?

— De kicsi hiba, hogy önt nem tette túlboldoggá. Elmondok mindent őszintén, mint egy tolvajságon ért betörő. A Magnéta határozottan visszautasította önnek a félmillióját, ráadásul az én hercegi koronámmal. Én aztán azt gondoltam ki, hogy beállok hozzá komornyiknak, elveszem a Szamszoninát s vele egyetértve, önt megkoppasztjuk, mint egy hízott ludat. Amit ön kíván, az a Magnéta istennői képmása, meg az én feleségem hitvesi szobájának a kulcsa. A képet én is úgy gondoltam megszerezni, a hogy ön. Egy oly furfangos, nyakban hordható moment-fotografgéppel, a mit nem én, hanem a Szamszonina manipulálhat. Ön nem tudhatja, hogy melyikünk részesült abban a szerencsében, a miért Actaeon szarvassá változott. A kulcsot aztán megkapta volna ön s úgy hiszem, hogy nem panaszkodhatott volna, hogy meg van rövidítve. De hát ez az egész kabala csúfot

valloott ennek a tündérnek a ravaszságán. Ő meg egy még nagyobb medaillont ajándékozott a Szamszoninának, a mibe a fényképező készüléket be lehet zárni s ezzel lehetetlenné van téve a profanáló merénylet. A ki azt megpróbálja, azt megöli! Mérgezett törst visel a jarrettière-jében, mérgezett nyilat a hajában, sőt még a gyűrűjében is van egy fulánk, mely egy nyomásra előpattan s egy karczolóással megöli magát Herkulest.

— Huh! Micsoda veszedelmek között forogtam én most.

— Áldja a patrónusát, hogy kiszabadult belőlük. De én ugyan benne maradtam. Csak tudnám, hogy hogyan szökjem el?

— Megálljon csak, barátom. Ne szökjék sehova. Ön azt mondja, hogy hivatalt vállalt a Magnétánál.

— Igen. Komornyik lettem.

— Mondjuk, hogy „major domus“. Hát legyen önnek dupla hivatala. Én visszaadom önnek az elvesztett ötezer rubelét. Ne restelje elfogadni. A ki a parit tette, az Iván herczeg volt; az már nincs; a ki elfogadja a vesztett tételt, az Dramoletti Giambattista. Nem ismerik egymást. Ön engem hűségesen értesíteni fog, a mi a Magnéta körül történik. Lehetetlen, hogy egyszer ne támadjon egy olyan ember, a ki azt a méregfulánkos gyűrűt leimádkozza a kezéről: akkor aztán majd meg tudom venni attól a szerencsés embertől — no azt a gyűrűt! Kezet rá! Itt van egy ötezer rubeles check. Nem szükség a hotelier kasszájához fordulni a letéteményért.

Ivának hálaköny ragyogott a szemében. Szolga volt mári.

— No hát, hogy megháláljam önnek a barátságát, most elárulok önnek egy titkot, a mit előttem a Magnéta művészi fölhevülésében gondatlanul elejtett. Mikor mindenképpen kapacitáltam, hogy ilyen ascetai életet mégis örök időkre folytatni nem lehet, azt felelte: „igen is, vannak nekem is ábrándjaim. Ideálom tudna lenni egy hasonlóan hirhedett bűvész, mint én vagyok, a kinek a bűvészete éppen oly kitalálhatatlan, mint az enyim. Nem törődném annál sem a szent sacramentummal, sem a polgári szerződéssel. Azt tudnám úgy szeretni, a hogy két őrzőngő daemon szeret. Az által, hogy a bűvészetünk titkait kölcsönösen egymás kezébe tennők le, erősebben volnánk egymáshoz csatolva, mint minden törvények és kánonok által, mert a ki a másikat elárulja, az azt semmivé tette, de aztán magát is, mert a boszu nyomban következik.“ Ezt mondta a Magnéta, a mikor engem elutasított.

Prokopin úr egyet ütött a tenyerébe, egyet füttyentett s egy fittyet vetett a levegőbe.

— Topp! Megvan! Ez a titok sokat ér. Hallja ön, Giambattista Iván úr, én megduplázom önnek a jutalmát. Ezért, a mit most elmondott. Csak menjen vissza a feleségéhez. Vigyen neki pénzt. Az ki fogja engesztelni. Iparkodjék kedvében járni tündérasszonyának. Majd nem sokára új munkánk kezdődik. Abban kezemre járhat.

Iván egészen beletalálta már magát a lakáj-szerepbe. Urasszonya titkait eladni ... veszített fogadási tételt ajándéku elvenni ... olyan ellágyulások, a mikért a kaszinóból kiballotálják az embert.

Mi is letöröljük a nevét a tábláról. Ebből nem lesz többet regényhős.

Majd mikor szükségünk lesz rá, csöngetünk neki.

XIII.

Ugyanez időben egy másik szenzációs látványosság járta végig a kerek világ fővárosait: a Borodinszky testvérek szinpada.

A látványosság címe volt: „A beszélő levágott fő.”

Egy élő embernek, ott a közönség szemeláttára, levágják a fejét; a levágott fő aztán tovább beszél; végre megint hozzáragasztják a törzséhez. De ezt mind oly közvetlen közelből, hogy az első sor zártszékből a nézők a kezeiket nyujthatják a szereplőknek.

A míg a Magnéta mutatványai ideálisan érzékingerlők voltak, addig a Borodinszkyak produkciója a borzadalmas utáni vágyat elégité ki tökéletesen. Egy kivégzési komédia.

Kitalálhatatlan titok volt az egyik, mint a másik.

Annyi gondja volt egymásra a kétféle bűvésztársaságnak (mert a Magnétáé is társaság volt), hogy soha ugyanabban a városban egyidejűleg föl nem ütötték a szinpadukat. Ha a Magnéta Párisban szerepelt, a Borodinszkyak átmentek az ellenlábasokhoz Amerikába; ha

az egyik Londonban, a másik Ispahánban mutogatta magát. Nem rontották egymásnak az üzletét. Tartották azt a művészregulát, hogy nem kell a közönség figyelmét megosztani. Kiváltképpen két ilyen ellentétes hatású izgalmassággal. És most mégis megtették azt a Borodinszkyak, hogy utána jöttek a Magnétának s ugyanazokon a napokon, azokban az órákban tartották az előadásait, a mikor a Magnéta.

Ez valóságos provokáció volt.

A Borodinszky-szinpad egy csalitot ábrázolt, melynek közepén egy vastag kidült fa hever. A háttér bokros része gömbölyű nyilást mutat, melyen át a felhős ég látszik.

Két ellenkező irányból jönnek a Borodinszky testvérek, nem a maguk emberi formájában, hanem bohócoknak álcázva; arczuk vastagon bemázolva fehérre, pirosra, a szájuk röhögő karélyra festve; az egyiknek két üstöke van, lángvörös, a két halántéka mellett, a másiknak fekete boncsokok diszítik a sima koponyáját, de hármásával: a középső a feje bubján. Fejhez erősített plasztron lehet. Azonkívül íromba ránczok az arczon és homlokon, a mik minden indulatkifejezést megakadályoznak, kiegészítve ferde szemöldökkel.

Azon a rikácsoló, csukladozó hamis hangon beszélnek egymással, a mi a clownok ismert dialektusa, keverve francziát, németet, angolt és szlávot szép harmóniában, de annál nagyobb elmésséggel.

— Hol jársz öcsém?

— Az erdőben.

— Hol az erdő?

— Itt van ni.

— Nem látom a fáktól.

— Hát te hol jársz?

— A csillagok közt.

— Hol vannak a csillagok? Nem látom.

Erre a bátya pofon üti az öcsöt, hogy csak úgy csattan a plazatron.

— Most már látod?

Az öcsnek a neve Fedor, a bátyáé Demeter.

Vadászni járt az egyik, annak a fegyvere volt egy furulya, a másik halászott, annak a szerzáma volt egy csörgősipka.

— Mit lőttél, bátya?

— Én egy nyulat. Hát te, öcs, mit fogtál?

— Én egy angolnát.

Azzal a bő bugyogójuk zsebéből kihuzgálják a prédát.

— Hisz ez macska; hosszú a farka.

— Ez meg nem hal, hanem kalbász.

Erre egymás fejéhez verik a zsákmányt s a macskából sült kappan lesz, a kalbászból pedig angolna.

Ezen aztán kibékülnek, összecsókolóznak.

Leülnek lakomázni; a vendégség egy percz alatt eltűnik az asztról.

Asztalnak vették a ledült fatörzset. Az bizonyosan odvas fa, elnyelte a lakomát. Másként csinálják a dolgot. Fölülnek a faderékra.

A bátyának van egy varázsabrosza, a mit tündérnőtől kapott. Azt fölteríti a fatörzsre s egyszerre ott terem az abroszon egy aranytál, meg-

rakva drága sültekkal. Jóllaknak. Mindent fölfalnak.

Most már inni is kellene.

Az öcsnek van egy csodafurója, a mivel megfurja az odvas fa törzsét s abból egyszerre habzó borsugár lövell elő, csak a sipkájukat kell alátartani s ihatnak végtelenül.

S akkor aztán jó kedvük lesz s dalolnak egy nótát.

A nótának az a tartalma, hogy ki a legszebb hölgy a világon?

Demeternek is vannak imádottjai, Fedornak is.

A disputa közben mind a kettő előhuzza a bő bugyogóból a laterna magicát s odafordítja a háttér felhős ege felé, a hol a bokrok kerek nyílást hagytak s arra egymásután ugrik elő a sötétség homályából egy-egy hirhedett szépség fényvetített képe. A szakértő közönség előtt ismeretes szépségek. Kitalálják a neveiket.

„Ez a Rigolboche!”

Tovább!

„Itt a Cora Pearl.”

Sipirc!

„Az Otero.”

Odább!

„A Martens.”

Cseréld.

„A mouche' d'or.”

Aho!

„A Leona Dare.”

Avanti!

„Itt a Pignatelli.“

Addio!

Egyiken sem tudnak megegyezni.

Most egyszerre nagy világosság támad s abból kiemelkedik a földglóbuson lebegve — a Magnéta. Az alme-övvel.

Az uralkodó planéta megjelenése általános zsidongást idéz elő a nézőseregben.

Fedor és Demeter fölugrálnak a helyeikből.

Szerelmet vallanak a tündérnőnek. Egymás fejére ugrálnak, hogy közelebb férjenek hozzá. Összevesznek rajta, hogy kié legyen? Döntsön a kártya.

Hogy érthetőbbé tegyék magukat, csehül beszélnek.

„Cso sze máme hráti?“ (Mit játszunk?)

„Tártlu.“

„Kdo wywolawa?“ (Ki hiv ki?)

„Zsalud jeszt trumpf.“ (Makk az adutt.)

Hinak, ütnek, csalnak. Végre Demeter nagy diadallal kiált föl:

„Já whyrál hru“. (Megnyertem a játékot.)

Fedor pedig keservesen nyöszörög:

„Já szem prohrul hru“. (Elvesztettem.)

A közönség duzzog, morog a cseh idioma halatára; de a kik értik e szép hangzatos nyelvet, megmagyarázzák a szomszédjaiknak, hogy nagy tételben megy a játék. A játszó a fejüket tették föl egymás ellenében; a nyerőnek joga van a veszítőnek a fejét levágni. Akad kedélyes bámuló, a ki elégtelenül kiált föl:

„Also mit einem Jungcechen weniger“. (No hát egy ifju-csehkel kevesebb.)

Most következík aztán a borzalom tragédiája.

Az eddigi mind csak czirkuszi mókázás volt a selejtes fajtából.

Fedor megadja magát, végigfekszik hanyatt a fatörzsön, két kezét összeszeri a mellén, azokat Demeter egy zsinórral összekötözi.

Azután a bátya szónoklatot tart a közönséghez, melyben érthetővé teszi, hogy miután urak között az a szokás, hogy a kártyaadósságokat meg kell fizetni, ők pedig a fejüket tették föl a kártyára, ezuttal ő levén a nyertes, itt most mindjárt le fogja vágni Fedornak a fejét. Nehogy azonban a közönség gyöngébb szívé része a vér láttára ájuldozásba jöjjön, egy kendőt vet az áldozat fejére.

Minden néző detektívvé lesz. Lesi vizsga szemmel, hogy a kendővel letakart fej körvonalai nem változnak-e?

Semmi mozdulatot nem vesznek észre.

„Imádkoztál-e már, Fedor?“

„Ámen“, felel a letakart fej. Látszik a fölnyitott száj mozdulata a kendő alatt.

Ekkor Demeter kihuzza az oldalán függő pallosát.

A bohóczoknak fakardjuk szokott lenni; Demeternek igazi pallosa van s hogy az milyen jól ki van fenne, bebizonyítja a közönség előtt azal, hogy egy ludtollnak a pihéjét lenyesi vele.

Akkor aztán hozzá kezd az operatióhoz.

A balkezével a kendő alá nyul, a jobbát tilózásra irányozva utána dugja. (Tulnan áll, hogy a nézők minden mozdulatot láthassanak.) Azzal

egy nyisszantás, egy roppantás: — a műtét végre van hajtva.

Ekkor a kendőt a pallossal félreháritja s balkezevel kihuzza alóla üstökénél markolva Fedornak a levágott fejét.

— Ime itt van!

A levágott fő rémségesen forgatja a szemeit, eltátott szájában lüktető mozdulattal jár a nyelve, tátongó sebéből még csepeg a vér.

A lenyakazott test pedig ott fekszik a fatörzsön; még vonaglik; elvágott nyaka vért hullat; végül megmerevül; melle nem liheg. (Hiszen nincs szája, a min keresztül lélekzetet vegyen.) A jelenlevő orvosok ugyan azt allegálják, hogy a fejlevágás miatt ugyan bátran vehetne lélekzetet, hisz ez ugyanaz, a mi a tracheotomia.

Demeter odahelyezi a levágott fejet az arany tálra, a melyről az imént lakomáztak; a tál a fatörzsön van; Demeter kendőt húz ki a zsebéből s azt a levágott főre takarja.

— Ez nagy munka volt! Erre inni kell egyet.

Kihúz a zsebéből egy kristály poharat, megfurja a fa oldalát, a poharat alája tartja. Most már piros bor szökell ki a fűrt lyukból. A fának is vérezni kell.

A poharat a szép Magnétára köszönti. „Zdrav-tvujtye szudarinya!”

S erre a vetített kép durcásan hátat fordít.

No ennek mindenki tudja a magyarázatát, a ki iskolába járt; optikai játék; egy mozgásban levő alak többféle helyzetű ábráinak körben forgatása azt a csalódást idézi elő, mintha a kép mozogna. (Az is talány, hogy miután most Fedor

is, Demeter is mással van elfoglalva, ki az, a ki a camera obscurával Magnéta képét mozgatja?)

A közönség naiv részének ez tetszik; tapsolnak, nevetnek.

De egyszerre vége lesz a nevetésnek, mikor a kendő alól hangok hallatszanak. A levágott fő megszólal:

„Demeter!”

A kókler összerezzen; odasettenkedik, leveszi a kendőt a főről.

Ott áll az az aranytálon, félnyaka összezsugorodott széleivel. Szemeit forgatja, nyelvét öltögeti.

„Demeter bátya!” ismétli hangosan.

„Mi kell, Fedor öcs? Ihatnál? Kell egy pohár bor?”

„Az én vérem az!” hörgi rémesen a fő.

„Nye boj szá! Hiszen ez egri bikavér, nem számárvér. Igyál!”

„Hiszen nincsen torkom.”

„Igazság! Hiszen nincsen torka szegénynek! De talán egy szivart el tudsz szívni?”

Azzal Demeter rágyújt egy bokkra s mikor maga kettőt-hármat szítt belőle, oda dugja azt a levágott fő nyitott szájába.

És Fedor feje elkezd pöfékelni.

Az aztán az idegcsiklandó látvány, mikor az a tálra fektetett fej orrán, száján keresztül fujja a füstöt s közben mondogatja: „pompás bokk! pompás bokk!” A szivart hol föl, hol le billegeti, a nyelvével a szája szögletébe tolja; aztán az összezsugorított szájával karikákat fuj maga elé.

A nézők borzadoznak; az asszonyok eltakarlák szemeiket.

Maga a bűvész is meg van rémülve.

— Add vissza a szivart! Ide a bokkomat.

S ki akarja venni az égő szivart a levágott fő szájából, de ez úgy megfogta azt összeszorított fogaival, hogy nem veheti el tőle.

Ekkor aztán az iszonyat mozdulatával veti a kendőt a szivarozó főre.

— Jaj, ne haragudj rám, Fedor! Inkább viszaadom a fejedet, csak add vissza a bokkomat.

S aztán megint lerántva a kendőt a főről, föl emeli ezt üstökénél fogva az aranytálról; a levágott fő egyre fujja a füstöt orrán, száján keresztül, szemeit forgatja rémségesen. Demeter nem bírja ezt nézni; keze-lába reszket, térdei összeverődnek; rádobja a kendőt a balkezában tartott főre s odaviszi azt a lenyakalt törzshöz; odailleszti a nyakához, a pallossal elvágja a kezére hurkolt zsinórt; arra Fedor egyszerre talpra ugrik, megtapogatja a fejét: helyén van, a szivar még füstöl a szájában.

„No hát itt van a bokkod!”

XIV.

Vacsorálni a Borodinszkyak is a Magnéta-trattoriába mentek.

Finom két gavallér volt. Eleven, vidám kedélyű fess legények. Simára borotvált arcuk annyira hasonlított egymáshoz, hogy csak a szemeikről lehetett őket megkülönböztetni; Deme-

ternek dióbarna szeme volt, Fedornak aczélkék. Az orosz typus simára borotválva rendkívül érdekes. Akkor egész meztelenül mutatja hódításra vágyó jellegét.

Francziául éppen olyan tisztán beszéltek, mint németül.

Az első megjelenésükkel megnyerték a habilitéket, a kik hűtelenek lettek Magnétához.

Ezen az estén a Magnéta színházában az első padsor üresen maradt. Ki voltak véve a zárt-székek, de hiányzottak az exaltált nézők, a convulsionairek, azok mind a Borodinszky-színházhoz pártoltak.

Természetes, hogy a két művész a vacsoránál a kerek asztal vendége volt. Jobbról-balról Prokopin ur mellett ültek. Ritter von Sonnenfegerrel németül, monsieur Flagellánnal francziául csevegtek. Prokopin urral pedig oroszul. Az orosz nyelv nagyon imponál, erőteljes hangzatu.

Prokopin ur egészen elemében volt, hogy hazája nyelvén beszélhetett jobbra és balra. A társaság többi tagjai semmit sem értettek belőle. Csak az ütötte meg a füleket, hogy a „Magnéta” név többször lett kiejtve. S utána mind a három férfi nevetett; Fedor egész discrét módon, szája szélét ujja hegyével törölgetve, Demeter ellenben provokáló arczkifejezéssel, míg Prokopin ur teljes hahotára szalajtotta a száját, hogy valamennyi arany plombát (magyarul „arany”-ól-mot) meg lehetett látni a fogtartó barlangjában

Szegény Magnéta!

Mit fog tehetni?

Összepakolja a szemfényvesztő czók-mókját s meg sem áll Konstantinápolyig.

A versenyt nem állhatja ki a levágott beszélő fejjel.

Az uj megbuktatja a régít.

Épen úgy, mint az irodalomban.

Az idealismust megbuktatja a realismus, a bűbájost a borzadalmas.

Aztán mikor mellesleg maga a Magnéta is odavonatlik a borzalom jelenetei közé; mint diszitmény, mint staffage.

Hahaha!

Holnap már le fogják szállítani a Magnétaszínházban a belépti díjat ötven krajczárra.

— Uraim, ne beszéljünk a Magnétáról, szól Demeter. Tudják, mi készek vagyunk a tündérnőért a fejünket is kockára tenni. Ezt a poharat a bájos Magnéta egészségére.

Igy tesz az igazi gavallér. Áldomást iszik a versenytársára. Porrá töri, megöli; de felköszönti.

— — — — —

Másnap délelőtt Iván egy látogatójegyet prezentált Magnétának. Magnéta elvette a jegyet az ezüst tálczáról s mérgesen dobantott a lábával.

— Ledobjam a lépcsőn? dörmögé Iván.

— Bocsássa be.

Demeter volt a látogató.

Elegáns látogatókosztümben. Gomblyukában piros szekfű. Kalapját oldalához fogva mély bókot vágott Magnéta előtt.

Magnéta összefont karokkal fogadta. Ez a legelutasítóbb pose.

— Mit akartok itten ti? sietett kérdezni, mielőtt a látogató üdvözlését elrebeghette.

— Istennőm!

— Miért jöttél ide?

Válasz helyett Demeter a kalapjából kihúzott egy gardénia-bukétot s odakinálta Magnétának. Ez volt a tündérnő választott virága.

Arra mégis csak szét kellett bontani a karjait, hogy átvegye a csokrot.

— Hadizenet?

— Az.

— Hát jól van. Én nem félek tőled.

Azzal leszakítva egy gardéniabimbót, odahajítja Demeter arczába.

— Hát ülj le, számár!

Helyet mutatott neki egy karszékben; maga leült a kerevetre.

— Verekedni jöttél velem? Nem félek tőled. Utóljára mégis csak én kerülök fölül.

— Azt akarom.

— Megbolondultál?

— Meg. Azért jöttem ide, hogy elvegyelek.

— Mit adsz értem?

— Magamat.

— Hahaha! Mit csináljak én tebelőled?

— Férjet.

— Ehhez az egyhez nem értek.

— Ezt az egyet kell megtanulnod.

— A kik tanítani akartak, mind kidobtam az ajtón.

— Mert nem találtál hozzád illő társra. Királyleány nem mehet máshoz, mint királyfihoz. Te nem lehetsz felesége másnak, mint egy bű-

vésznek. Veled csak én vagyok egyenrangú. Mink is Reichsunmittelbar fejedelmek vagyunk. Uralkodunk az egész világon. Jövedelem felér a tieddel.

— Átadod nekem a bűvészeted titkát?

— Azt nem. Mert az az én birodalmam. A titkom teszi adófizetővé a közönséget. De neked adom a hűségemet, szerelmemet, vagyonomat. Én sem akarom a te titkodat kitanulni. Regnálj te azzal a magad birodalmában. Így ketten kétfelől osztozunk a dicsőségben és gazdagságban s mindenikünk tündérnek, varázslónak hiszi a másikat. Illusio kell ahhoz, hogy valaki férj és feleség legyen.

— Tehát azért jöttél ide, hogy feleségeddé akarsz tenni?

— Egyenesen azért.

— Igazi, valóságos feleségeddé?

— Mernék-e egyébre gondolni?

— Tudod, hogy én zsidó vagyok?

— Zsidó leány.

— Akarsz zsidóvá lenni miattam?

— Nye dáj Boh!

— Hát azt akarod, hogy én legyek oroszszá?

— Kereszténynyé. Az neked nem kerül áldozatba. Zsidónőnek kereszténynyé lenni.

— Nem! oroszszá; mert te az vagy s a magad szertartása szerint akarsz templomi pompával áldásban részesülni. Hát én egyszer végig néztem egy ilyen orosz templomi szertartást; szép az. Van benne sok misticus varázs, csupa simbolisticus jelentőség. Meg kellett azt előzni a zsidó menyasszony megkereszteltetésének. Az is

szép czeremónia. Az értelme is magasztos. Egy isteni lelkű férfialak előtt térdre borulás, akinek vallása a szeretet, a fölvilágosodás; üdvözlése egy fenséges női alaknak, a ki képviseli a szenvedésekben való megdicsőülést; aztán egy kancsó tiszta viznek a fejre csorgatása. Jól monád, hogy ez nem kerül áldozatba. De a minek ezt a szertartást meg kell előzni, ez a rettenetes. Annak a menyasszonynak, mielőtt a keresztséget felveendé, meg kellett átkozni az elhagyott vallását, apái hitét, a szent frigyládát és a thórát, a tizenkét drágakővel ékesített Urimot és Thummimot, a kiben Jehova lelke lakik, megátkozni a prófétákat és a patriarchákat: Mózes, Ábrahámot, Izsákot, Jákobot! Dávidot, a zsoltárok énekesét, Salamont, az énekek éneke költőjét! megátkozni a szent Sion hegyét és az örök Jerusolaimot! megátkozni az apák ereklyéit s a bálványok közé, a Thammuzhoz, az érczkigyóhoz, az arany borjuhoz vetni! Óh az rettenetes szertartás! S te azt mondog, hogy ez semmi áldozat? Hát neked csak az fáj, a mi a bőrdet sérti? Eredj! Komédiás vagy! Keress magadnak komédiásnőt. — Én Magnéta vagyok. — A mit a testemmel csinálok, az szemfényvesztés; de a lelkem igazán tud az égben járni. Nem jöhetsz utánam!

— Most már még örültebben szeretlek. Most már a lelkedbe is szerelmes vagyok! Imádlak! Bálványom vagy!

— Ugy? Tehát szerelmes vagy belém? Teszi-e azt szerelmes vőlegény, hogy imádata bálványát szájtató publikum előtt gúnyos tréfa tárgyául mutogassa?

— Hát hiszen te magad is mutogatod magadat, ugyanazon poseban, élő alakban.

— De én nimbuszsza! veszem magamat körül, ideális, költői sceneria összhangjában; színész létedre nem tudnád, mi a különbség a tragoeda és a histrió között! Te pedig egy sorban mutogatsz engem a világszép leányokkal, kiket egy vőlegény sem választana nyoszolyó-leánynak (Kranzjungfer!) a menyasszonya mellé. Ezt én neked meg is tilthatnám, mint jogtalan visszaélést az én tulajdonommal.

— Hiszen nem én mutogatom a képedet, hanem az öcsém, Fedor.

— Hát te nem vagy egy egész ember, hanem csak egy emberpárnak a fele? Hát az öcséd mutogatja a képemet, a ki megvette azt három frankért, tehát az övé, tehet vele, a mi neki tetszik. Hallod-e Borodinszky? Én szántam neked valamit ezért a tréfáért: csakugyan a kezemet; egy pofont ezzel a kezemmel, mihelyt megkaphatlak; de most már Fedorra kened a vétket; no hát küldd ide Fedort, majd annak adom át, a mit a kezemben tartogatok.

Megnyálazta a tenyerét kifejező mimikával.

Demeter meghátrált. Egy szép hölgytől ígért pofleves ellen nincs más védelem, mint a megretirálás.

— Megállj! kiálta rá Magnéta, elállva az útját. Hát beszéljünk erről a dologról komolyan. Én elfogadom az okot, hogy miért jöttél ugyanabba a városba a látványosságoddal, a hol én tartom a mutatványaimat. Eddig egyetértés volt közöttünk, hogy kikerüljük egymást. Feleségeddé

akarsz tenni. Eddig még csak ellenségeddé tetél. Azzal, hogy a mutatóványodhoz az én alakomat rántod elő. Erre te azt feleled, hogy hiszen én magam is ugyanazokban az állásokban mutatom magamat, élő testben. Logika szerint tökéletes igazad van. Hát én megszüntetem a Magnéta-produkciókat. Nem vagyok többé Magnéta. Akkor aztán a te színpadodon sem jelenek meg. Ez is logika.

Demeter olyan görbe hátat csinált, mint egy kandur. Szabódni kezdett.

— Nem! Már ezt ne tedd. Hisz azzal egy rengeteg jövedelemről mondanál le. Ily áldozatot én te tőled nem kívánok.

— Nem kívánsz tőlem ily áldozatot? Maradhatok azután is a Magnéta, ha a te asszonyod leszek; a földdelej ártatlan leánva; az égbenjáró alak. Hallod-e, én valamit nem tudok, mert nem láttam; te tudhatod. Szokás azokban az országokban, a mikén te átbarangoltál, hogy a férj és feleség egymást szeressék?

— Természetesen.

— Hát miután te úgy képzeled a mi köztünk létrejövendő házasságot, hogy a mint a templomból kijöttünk, a hol az áldást utánunk dobták: az egyikünk az egyik világ végére fusson, a másikunk a másikra; mert ha egy városban kerülünk össze, tönkretesszük egymást; ugyan mi lesz az, a mit kettőnk között szerelemnek híznak?

— Hiszen nem mindjárt...

— Ugy-e? Nem mindjárt! Csak a míg a rózsából csipkebogyó lesz.

Magnétának lihegett a keble, a szemei kerekre fölnyilva szikráztak veszedelmes tűzzel, rózsaszínű orrczimpái széttágultak, fogsorai villogtak fölhuzott ajkai virágkelyhében. Egyszerre csak megkapta a két kezével Demeternek a torkát, mint egy nőstény párducz.

— Te gazember! Azért akarsz nőül venni, ugy-e, hogy aztán eladj egy dúsgazdag Sardana-palnak. Eltakarodj, mert megfojtalak. Nem vagy rá érdemes, hogy ezt a neked szánt pofont átadjam. Küldd ide az öcsédet, majd annak átadom: az egész ember!

Azzal eltaszította magától a férfit.

Demeter rendbe hozta a nyakravalóját; megállt a Magnéta előtt egyenesen, fölemelt fővel.

— Magnéta! szólt indulattól reszkető hangon, — én esküszöm minden szentekre, hogy szeretlek; birni akarlak, s a ki el akar tőlem venni, azt megölöm.

Azzal meghajtotta magát és eltávozott.

— — — — —

Többé nem mutogatták a levágott fő komédiája mellett a Magnéta képét.

A Magnéta sem tartott több előadást; a szinpadát bezárták, a képes reklámjait leszedték a hirdetmény-táblákról.

XV.

Ezentúl minden reggel küldött Demeter Magnétának egy gardénia-csokrot.

Egy inas hozta, a kitől azt sajátkezüleg vette át Magnéta.

Mindannyiszor egy aranyat ajándékozott a bukéthozónak.

Az arany 1848-iki magyar érem volt. Nem pénz az már, hanem érem; a ki kapja, megtartja emlékül. A magyar király álló képe van rajta, koronázási díszben, magyar körirattal.

Az inas feltűnően szép fiú volt. Világoskék frakkot viselt, ezüst gombokkal; a gombokon egy kétfejű kigyó volt; bizonyosan a Borodinszkyak nemesi címere.

Az inas, mikor a bukétát átadta s az ajándékot elfogadta, meghajtá a féltérdét Magnéta előtt, jobb kezét a hölgy lábaihoz hajtá le, baljával pedig a kapott aranyat ajkaihoz szorítá.

„Blahodarju szudarinya.“

Nem blagodarjut mondott, hanem blahodarjut.

Magnétának is megakadt a szeme a csinos leánykén.

— Mi a neved fiacskám?

— Alexej. Szolgálatodra, szudarinya.

— Talán te is jongleur vagy?

Válasz helyett a fiú hátat fordított Magnétának; de a feje azért arczczal fordulva maradt, úgy bólintott rá. Ennek a feje előre-hátra forgotható, mint a nyaktekercs madárnak.

Ettől fogva nem adott aranyat az inasnak Magnéta, hanem egy kézszorítást. Hisz ez művész társ. Az inas megcsókolta a nyujtott kezét s jobban örült a kézcsóknak, mint az aranyak.

— — — — —

Nem! Nem! Nem találtuk ki! Ez nem a Fedor. Annak kék szeme van, ezé fekete.

XVI.

Egyik előadás alkalmával egy nagyon előkelő főúr próbára akarta tenni a szemfényvesztőket.

Az volt a kitudandó, hogy az a szivar, a melyet Demeter a levágott fő szájába dug, ugyanaz-e, a melyet Fedor a fogai között tart, mikor ismét a fejéhez kerül?

Ezt igen egyszerű módon lehetett kitudni.

A főúr ott ült az első sorban: a notabilitások számára föntartott dísz-zsöllyében. Mikor a szivarozás jelenetére került a sor, elővett a tárczájából egy ezüsttel borított s piros szalaggal övezett havannát (darabja Londonban három shilling) s azt nyújtá oda Demeternek, hogy kínálja meg ezzel a levágott főt.

Ez még nem nagy veszedelem.

Hasonló szivar bizonyosan van a bohóc zsebében is. El van készítve az ilyen gáncsvetésre.

Hanem a Danaus-ajándék még más furfangot is rejtett magában. Ebbe a szivarba egy hosszú aranytű volt elrejtve, melynek gombját az ajándékozó monogrammjá ékesíté.

A rémjelenet alatt a szivarnak körülbelül fele el szokott hamvadni.

Mikor a hatásos jelenetnek vége volt, a föl-szabadított Fedor talpra ugrott, a magasrangú főúr fölszólalt: „szeretném azt a szivart látni“.

Fedor kivette a félig elégett szivart a szájából s odanyújtá a főúrnak.

A szivarba dugott arany tűnek a feje már

messzi kiállt az elégett csutakból. — Bizony ugyanaz a szivar volt az, a melyből a levágott fő fujta a füstkarikákat, mely folytatta a pőfékelést, mikor Demeter üstökénél fogva a levegőbe emelve tartotta. Az volt a Fedor szájában. A főúr szivara kézről-kézre járt; mindenki láthatta benne az arany tűt.

Ezzel aztán még kitalálhatatlanabbá lett a varázsló mutatvány.

Az a szivar tanuskodott mellette, hogy a levágott és helyretett fő ugyanaz.

XVII.

Iván úr ismét hozott egy névjegyet az ezüst tálcán Magnétának.

„Borodinszky Fedor.“

Hát el mert jönni.

A látogatót bebocsátották.

Ez nem hozott semmi virágcsokrot; üres kézzel jött, üres kézzel! Az istennő templomában Micsoda vakmerőség!

Minden lépése egy bók volt (mint a mazurkában).

Magnéta büszkén hátravetett fővel ment eléje; mosolygásában kegyetlenkedő diadalérzet volt rejtve.

A hogy megmondta, hogy mit fog tenni Fedorral, ha szeme elé kerül, a profanált fényképeért!

Első üdvözléssel adott neki egy olyan igazi pofont, hogy csakúgy csattant.

A másik perczben aztán a nyakába vetette magát s betakarta az ütés foltját egy igazi csókkal. Az is csattant.

(Hja bizony, a pofonütés — egy szép hölgytől — szörnyű uzsorás adósság; attól vérengző nagy kamatot kell fizetni.)

— Tudtad, hogy mit kapsz tőlem, ha idejössz?

— Tudtam.

— Mind a kettőt?

— Mind a kettőt.

— Akkor derék fiu vagy. Ül ide mellém.

S oda húzta őt maga mellé, a kerevetre. A fejénél fogva.

Meg nem állhatta, hogy ne nevéssen.

Hogy ő most kezében tartja azt a fejet, a mit annyszor levágtak; mégis itt van. Lehetetlen ezen nem kacagni!

— No hát mondd, mit hoztál?

— Ezt az én fejemet, a mit a kezeden tartasz. A mit már annyszor levágtak — játékból, most vágd le te igazán, ha neked tetszik.

Magnétának nagyot villant a szeme e szóra.

— Te át akarod adni nekem bűvészetednek a titkát?

— Hogy tégy vele úgy, mint Cleopatra tett a drága igazgyöngyével, olvaszd föl eczetben.

— Aztán igyam meg azt, mint Cleopatra, az ő Antoniusa egészségére? És aztán cserébe adjam át te neked az én bűvészetem titkát? Volt-e Cleopatra az ő Antoniusával az Isis templomában? Nem volt. Egyenesen az Astarte templomába mentek? Galambot áldozni? Mi kötötte

őket egymáshoz? A kölcsönösen egybeolvadt nimbusz? Egy királynénak és egy triumvirnek nem lehet szétválni, ha aureoláik egybefonódtak.

— Azt mondod, a mit én mondok magamban, suttogá Fedor.

— De tudod-e azt, hogy mikor Antoniusnak meg kellett halni, akkor Cleopatrának is meg kellett halni?

— Vagy megfordítva történt?

— Mi megölhetjük egymást, ha eláruljuk egymásnak a titkát.

— Hát nem fölséges gondolat az, hogy az ember a halál angyalát ölelheti?

— S mikor a léptei hangját hallja, azt mondja szívdobogva: „itt jön az én halálom!” Kezdj hozzá. Előbb te fegyverezd le magadat. Vesd le a bűvpánczélt, a mi sérthetetlenné tesz. Aztán majd én adom át a nyilat, a mi megölhet, ha ellenem fordítod.

Fedor hozzá kezdett.

Csak akkor, a mikor beszélt, tünt föl Mag-nétának a nagy különbség a két testvér között.

Első tekintetre hasonlók voltak egymáshoz; ugyanaz a hosszúkás arcz, nyúlt vonásaival, a boltozatos homlok, kiálló szemöldök-csontokkal, sűrű szemöldökkel, az a finom egyenes orr, a csigametszésű száj, a kettős áll, még a barna és kék szem is hasonlított a világosság ellenében, akkor zöld színt játszott mind a kettő. Hanem a beszéd egyszerre előidézte az ellentétet. Demeternek a szemei szenvedélytől villogtak, szája határozott jellemet, kegyeulen, boszuálló

természetet árult el, míg Fedor szemei ábrándozó, méla kifejezést vettek föl, sötét karikákkal körülvéve, mélyen bennülőknek látszottak. Demeter arcának olajfakó színe alatt lobogott a rejtett láng, míg Fedor arcza lekesedésében még halványabbá szellemült át s az egyetlen redő a homlokon a két szemöldök között Demeternél fenyegetően mélyedt be, Fedornál pedig hízogóan törekedett elsimulni. Ha a beszédben szünetet tartott, Demeter összeszorítá az ajkát, Fedor pedig nyitva feledte a száját.

— Tehát legelőször is azon kezdem rejtélyünk fölfedezését, hogy a Borodinszky testvérek nem ketten vannak, Demeter és Fedor, hanem hárman. A harmadik Alexej.

— Ezt már kitaláltam. Ez az inas.

— Semmit sem találhattál ki. Az Alexej a főszereplő közöttünk. Ő a levágott fejű. A mutatványnál őt híják Fedornak. A világi társaságban én járok Demeterrel, Alexej szerepel mint közös inasunk, de a bűvészszipadon ő a „star“. Ezt nem sejttheti senki, mert a bohócz-álarcz minden arcot ismeretlenné tesz.

— Hát e szerint azzal a neked adott pofonnal ő neki tartoztam?

— Ne fecsegy közbe; hanem figyelj arra, a mit én neked beszélek. A pofon jó helyre került; én mutogatom az arczképet, a mi fölött a két bohócz osztozik. De fogd be a szádat. Vagy én csukom bel! (Fenyegető mozdulattal.)

A Magnéta kihúzta a hajából a mérgezett hegyű nyilat s keresztül fogta a szájában. („Most próbáld becsukni!“)

A haj leomlott a vállára.

(Hát ez nem közbeszólás?)

— Apánk szintén hirhedett bűvész volt, a ki valamikor Boscóval és Filadelfiával versenyzett. Utazásai közben minket is magával hordott az anyámmal. Demeter öt éves volt, én négy, Alexej szopós baba. Az anyánk fiatal asszony.

— Szép lehetett, ha hozzá hasonlítottok.

— Reményilem, hogy az apánkhoz hasonlítunk. — Egyszer Déloroszországban utaztunk, Odesszába törekedve. Utközben tatárok rohanták meg a vendéglőt, a melyben szállásoltunk. A csárdás elrejtett bennünket a magtárba. Ott lapultunk meg több utassal együtt, a kik között volt egy asztrakáni prémkereskedő is. Csendesen kellett magunkat viselnünk, hogy a tatárok észre ne vegyék ottlétünket. A csárdás esküvel állította a tatárok előtt, hogy elfutottunk. A rablók aztán szorgosabb dolognak tartották a bőröndjeinket kizsákmányolni, mint keresésünkkel tölteni az időt. Ezalatt a kis Alexej elkezdett sírni. Anyánk mindent elkövetett vele, hogy elcsitítsa, de a gyerek annál jobban ordított. Az elbujt utasok Istenre kérték anyánkat suttogva, hogy hallgattassa el a gyereket, mert annak a sírása elárulja a tatárok előtt a rejtekünket. Utoljára az asztrakáni bőrkupecz kirántotta az anyánk öléből a csecsemőt, megfogta a fejét és kitekerte a nyakát. A hátunk mögött volt egy garmada búza, abba beledugta a gyerek fejét. Akkor aztán csendesség lett.

Magnéta összeborzadt.

— Hát az apja?

— Annak három kést szegeztek a mellére, leszúrnák, ha meg mer mozdulni. Anyámnak is vissza kellett fojtani a könyeit.

Annál inkább elővette a sírás a Magnétát.

— Szegény, szegény kicsi poronty! Kitekerték a nyakát! Irtózatós!

Aztán egyszer csak átcsapott a nagy zokogásból a nevetésbe.

— Hahaha! De milyen bolond vagyok én, hogy siratom a kis Alexejt, mikor most is él ... hahaha! Hiszen ő az.

— Az ám. Ez a csoda. A mint a tatárok elrobogtak az összeharácsolt prédával, az utasok is előkecsmeregtek. Szegény anyánk akkor kezdett el csak sírni, épen úgy, mint te most, s aztán ő is egyszerre csak átcsapott a nevetésbe, épen úgy, mint te most. Hát ugyan min nevetett? Azon, hogy a mint a kis Alexejt kihúzta a búzából, hát annak a feje már szépen vissza volt egyenesedve, a szájából köpködte a búzát és enni kért.

— Inni! Te golyhó! Ugy mondják.

— Az apánk meg tánczolt, danolt örömében. Az anyám földobta az Alexejt a levegőbe magasra, az apám meg elkapta, úgy lapdáztak vele. A gyerek ordított, a hogy a száján kifért, azok meg össze-vissza csókolták, mi gyerekek is csókoltuk. — „Ebből lesz a csodakölyök“ — mondá apám, az öt ujja hegyén balancirozva a ficzkót. Huh, mit fogok én ebből teremteni? Már akkor támadt az apámnak az az eszméje, a mivel most az egész világot bámulatba ejtjük.

— A beszélő levágott fő szinpada?

— Egész életünkben erre idomított bennünket; de különösen Alexejt, a kinek szopós gyerek kora óta megmaradt az a virtusa hogy a fejét előre-hátra tudja tekergetni s úgy hátra tudja szegni, hogy tarkójával megüti a háta gerinczét.

— Már most aztán érteni kezdem a többit. Engedd, hogy hadd találgassam én. Az a vastag fatörzs belül üres s van egy szellentyű, a melyen Alexej a fejét hátraszegheti?

— Én pedig abban az üregben vagyok elrejtve. Én vetítem a képeket a laterna magicával egy nagy tükörrre. Mikor Alexej aláhajtja a fejét, én hirtelen helyébe tolom a mesterséges gépfejet s nyakára illesztem a levágott nyak kaucsuk utánzatát.

— De hogy nem veszi észre a néző közönség, hogy ott mozog valami a kendő alatt?

— Ez a Demeter ügyességétől függ. Abba a kendőbe, melyet ő Alexej fejére dob, vékony sodronyok vannak húzva, melyek annak olyan formát kölcsönöznek, mintha egy fej volna alatta. Mikor Alexej azt mondja „amen“, én egy percz alatt megcsinálom a fejcserét; akár-hogy figyeljen valaki, nem veheti észre. A bűvészetben az a titok, hogy harmadpercznyi pontossággal dolgozik két vagy több egyetértő ember s a bűvész kézmozdulata gyorsabb, mint a nézőnek a szeme.

— Tudom. — Hiszen magam is szemfényvesztő vagyok.

— A többi aztán egyszerü escamotage és gépjáték. A levágott fő amerikai technikus remek-

műve. Szemeit úgy forgatja, nyelvét úgy mozgatja, mint egy igazi lenyaktilózott ember; a vért szivacs csepegteti az artériából. Demeter oda helyezi azt az aranytálra. Annak a feneke is egy szellentyűt képez. Ez nyeli el a vadász-zsákmányt, a mit a bohócok el akarnak költeni; ez tölti meg helyette körömfaladékkal az abroszra emelt tálat. Demeter ismét letakarja a főt egy kendővel, melynek ránczai a fő ottlétét mimelik. Én az alatt, a míg Demeter a publikumot harangirozza, átveszem a szellentyűn a gépfejet s kitolom helyette a magamét, nyakam körül a levágott nyak utánzatával. Az arczom épen úgy van álcázva, kifestve, hármassüstökkel földiszítve, mint a gépfeje és mint az Alexejé. Mikor aztán a kendő alatt megszólalok „Demeter!“ az a jel, hogy a cselfogás végre van hajtva.

Magnéta a tenyereibe tapsolt:

— Remek gondolat! A közönség azt hiszi, hogy a levágott fő beszél.

Magnéta régen eldobta a földre a szájából azt a mérgezett nyilat; különben attól nem beszélhetett volna. Az arcza egészen pirosra volt ki-gyulladva.

— Mondjad tovább, mondjad!

— Ekkor következik a borzalmas jelenet az-zal a szivarral. A nézők ájuldoznak, mikor azt látják, hogy a levágott fő billegeti alá s föl a bokkot, a nyelvével a szája szegletébe igazítja s fujja a füstkarikákat maga elé; majd meg az orrlíkain ereszti ki a füstöt s mondogatja „jó bók, pompás bók“, de néha zsörtölődik: „hej

de komisz Glimmstengl! hisz ez patkányfark! valóságos szabadkőműves szivar“.*

Magnéta kaczagott, mintha csiklandoznák. Most már a mérgezett hegyű tört is eldobta a szőnyegre. Valahogy elő tudta húzni szépen, észrevétlenül a jarrettière-je mellől.

— Neked ez persze mind nevetni való; a publikumhoz tartozol — most. De ha elővennéd a művészi érzékedet, hát akkor éreznéd majd azt a borzongatást, a mit éreznek a jongleurök minden mutatvány előtt, mikor nyaktörő tréfáikhoz kezdenek, a mikben egyik a másiknak az életével játszik. Játék előtt keresztet vetnek magukra, megcsókolják egymás száját, azt a görbére festett száját: „Isten segíts!“ S mikor lemossák a festéket arcukról, látnád, milyen halálsápadt az arcszínük! Alexejnek félóra hosszat kell fejét természetellenesen hátraszegve dugni, a lélekzetét az észrevehetetlenségig visszatartani, egész testét megmerevíteni. Demeternek a takaró alatt kell az éles pallosával egy metszést tenni, melylyel a gépfejet a nyaktól elválasztja; mert a gépfejnek nyaka van, a mit le kell vágni. S Demeternek a pallossal egy olyan harántos karélyvágást kell tenni, mely egy milliméternyire ki van számítva, mert ha elhibítja, hát akkor ketté vágja Alexejnek a torkán a kiálló gégefejet.

Magnéta nem nevetett már. A két kezét vállaira tapasztá keresztbe téve. Borzongott.

* Deák Ferencz nevezett el így egy szivarspecialistát; onnan véve az etimológiát, hogy ezt csak kőműveseknek lehet színi a szabadban.

— De az én helyzetem a legborzalmasabb. Mikor a fejemet az aranytál fölnyiló szellentyűjén földugom, ha annak a szellentyűnek a nyílása úgy maradna, minden ember észrevenné, hogy ott egy üreg van s a hézagon túl egy eleven ember következik. Mikor megszólalok a takaró alatt: „Demeter“, akkor a bátyám odalép a fatörzshöz s a lábával megnyom egy gépet, mely az aranytál fenekének a széleit odaszorítja a nyakamhoz, úgy hogy belemélyednek a húsomba. Ugy érzem magamat, mint a kinek a nyakát a garottba szorították s ott tartják az akasztófán félig megfojtva. Ha Demeter jobban megnyomná a sarkával a gép pedálját, igazán megfojthatna.

— Nem! Nem! Az nem szabad! sikoltozott Magnéta, a hajában dulva a két kezével s mint-hogy a garottból nem szabadíthatá ki Fedor nyakát, a selyem nyakravalóját oldozta föl: „Ti nagy bolondok vagytok! Ez czudar mester-ség!“

— Soha sem tudom megszokni. Minden előadás előtt megátkozom apámat és testvéreimet s a hideg lel, mikor rám kerül a sor. Hanem hát ez a művészpálya s mikor vége az előadásnak, akkor megint azt a kéjt érzem, a mit érezhet egy megkegyelmezett rab, a kit az akasztófáról vettek le. Az sem mindennapi gyönyörűség! Visszatérés a vesztőhelyről.

— Szegény, szegény Fedor!

— Aztán tovább foly a szemfényvesztés. A mint a kendőt ismét a fejemre vetik, a gép elbocsátja a nyakamat, én a fejemet visszahúdom

az oduba, az égő szivart a gépfej szájába dugom; abban van egy mesterséges szívó és fújtató elrejtve, a mely az égő szivart tovább hamvasztja s a füstöt a fej száján és orrlikain kitaszítja. Ezt mutatja föl Demeter a közönségnek. Utoljára aztán a gépfej odakerül ismét letakartan Alexej nyakához; én gyorsabban, mint a gondolat, végzem a fejcserét; a szivart az ál-Fedor szájába dugom s az egyszerre szivarozva ugrik föl halálos fektéből. A közönség nem tudja, hogy három különböző fejet látott: két elevenet, meg egy csináltat; azt hiszi, hogy egy és ugyanaz volt. És tapsol.

Tapsolt a Magnéta is, hogy piros lett bele a két tenyere.

Aztán megragadta Fedor két kezét.

— És most ezzel a titokkal kezembe vagy adva testestől, lelkestől.

— A megsemmisítésig. Ha kibeszéled, a mit tőlem hallottál, a Borodinszky-szinpad lesülyed közönséges komédia-bódévá s mi mind a ketten (az öcsénk nem jön szóba), a kik most az elegáns világ kegyenczei vagyunk, a fejedelmi udvarok elfogadottjai, a kik lánczfüzéren hordjuk a kapott ordókat a mellünkön, egyszerre alászállunk a csepűfalók kategóriájába.

— Épen mint én, ha bűvészetem titkát elárulja valaki.

— De te ne áruld el azt nekem, szólt Fedor, fölállva Magnéta mellől. Én kezédbe adtam magamat, hogy megsemmisíthetsz. Nem kívánok tőled hasonlót. Rabod akarok lenni, nem urad.

— Ezzel a szóval fogtál meg. Én pedig nem fogadok el tőled semmit ingyen, csupán cserébe. Fejet fejért, lelket lélekért. Titkot titokért.

— Ne tedd azt! Ne avass be engem a te bűvészeted rejtélyeibe. Én romlottszívű ember vagyok. Ismerem magamat. Én nem tudom utánozni a názáretbeli Jézust. Ha engem fölvisz az ördög a magas hegyre s megmutatja a világ gazdagságát, azt mondva: „én ezt mind neked adom, ha előttem leborulsz“, én nem tudom neki azt mondani: „távozz tőlem, sátán“.

— Akkor én jobban ismerlek, mint te saját magadat. Azt akarom, hogy láss te is annak, a mi vagyok. Neked nem akarok tündér lenni. Tudd meg, hogy ember vagyok, asszony-ember. Aztán legyen meg mind a kettőnknek az az érzése, a mi keverve van üdvből és kárhozatból; pokoli gyönyör és mennyországi irtózat együtt, hogy én most ennek az embernek az életét itt tartom egy lúdtollban, egy tintacseppben; ha ez a csepp tinta ki lesz írva, az az ember meghal! Ülj vissza mellém. Hadd mondjam el neked az én bűvészetem titkát.

XVIII.

Magnéta ismét odavonta maga mellé Fedort s megkötötte nyakravalóját, a mit az imént ijezésében fölbontott, aztán a két összetett kezét a vállára helyezé, arcát a kezére nyugtatta.

— Az én bűvészetem titka az optikai csalódás. Ez nagy apparátussal jár és saját ház kell

hozzá, mely ahhoz van eleve berendezve. Apám gazdag látszerész és tükörgyáros volt Amerikában. Ő készítette a legnagyobb refraktorokat és reflektorokat; az ő találmánya ez a bűvészi mutatvány. Van egy terem, tulajdonképpen atelier, mely három kontignációt foglal el. A földszint a gépezet, az első emeleten a szinpad, a másodikon az égbolt; a szélessége a teremnek megfelel a magasságának.

Fedornak az arcát csiklandozta Magnétának a fölbomlott haja; ez kellő alkalom volt arra, hogy fejét magához szorítsa.

— Most ide figyelj! A bűvészet gépezete áll négy óriási tükör-üveglapból, a mik közül kettő egymás fölött jár szabadon, horizontálisan, gép által mozgatva; a harmadik, mely tükörré van amalgamázva, szögletbe hajlítva áll fölötte; a negyedik a szinpad hátterét képezi.

— Értem.

— Ne fecsegj! Most én mondom azt. Fogd be a szádat. Mert becsukom.

— Tedd azt.

— A tenyeremmel! — Az alsó tükörüveglap adja ki az északfényt, a hajnalvilágot, a csillagos eget, az elvonuló felhőket. A felső üveglap egyik végén van a földteke, másik végén a holdgömb; sárgás-vörös similorból készült. E kettő között fekszem én: így nil

S megmutatta, hogy miként fekszik, a széles kereveten.

— Tehát érted? Én horizontális helyzetben vagyok. A haránt dülő tükör aztán az alsó üvegen át megvilágított alakomat a szinpad tükör-

lapjára vetve, ott függélyes állásban tűnik föl az alakom.

— Értem már.

— A bajadér így van átvette rajtam; — látod? semmi sem köti hozzám. A lábammal előkötöm magamtól a földtekét, mint a hogy most téged eltaszítlak s azzal alá csúszik a tükörlap. A szinpadon úgy tetszik, hogy repülök fölfelé. A hajamba van tűzve egy csillag. Ez egy remek gyémánt-utánzat, melyre villanysugárt irányoznak fölülről. Akarod látni?

— Majd később.

— Hogy bebizonyítsam, miszerint semmi vonzereje sincs rám többé a földnek, fölszórom a hajamat a fejem fölé s úgy marad. Látod? Így, a hogy most van. A tükörlapon nyugszik. A szinpadon azt látják, hogy fölfelé száll. No, de ne máshová figyelj, hanem a hajamra!

Pedig ez azt szeretne volna kérdezni, hogy hát az alme-öv? — Magnéta gondolatolvasó volt.

— Hát hisz azt könnyen megértheted azzal a csepp észszel is, hogy az alme-öv sem jöhet rendellenségbe rajtam, miután az is fekten nyugszik, hozzám tapadva, mint ez a klámisz. Aztán kezd előtűnni a hold. A hálót képezi egy kerek mélyedés a tükör üveglapján. Mikor a csillagot letépem a fejemről, az belegurul ebbe a körbarázdába s attól kereng aztán a hold körül, mint egy égi drabant. Erre aztán a Magnéta, a földanya sírásától megszonyolítva, megfordul az égen, hanyattfekve a felhőn (most te vagy a felhő) s aztán fejjel lefelé ereszkedik; az alme-öv

még sem csúszhatnak le róla. Már most érted ugy-e?

Mindent értett.

— Mikor a szalagos alme-övet viseli a Mag néta, olyankor egy nagy fujtató-géppel lebegtelik a szalagokat; az tünteti úgy föl, mintha a hold vonzaná magához a selyempántlikákat.

— De hát az az Iván herczeggel megesett előadás hogy ment végbe? Mikor az tiszta meglepetés volt.

— Nálunk nincsenek meglepetések. Házunk el van látva Dionis-fülekkel. Azokat most telefonnak híják. Megbizottaim folyvást ott ülnek a hallgatózó gép előtt. Az afféle vakmerő beugrásokra pedig teljesen be van rendezve a szinpadunk. Majd odavezetlek és megmutatom neked a stratagémánkat. Azt már gondolhatod, hogy az félbolond, a ki a szinpadi korláton átugrik.

— A villanyos hidon?

— Nincs ott semmiféle villanyos hid; ezt csak az impresario hiteti el a gyöngébb szívűek távoltartására. No, hát az, a ki a szinpadra beugrik, azzal a szándékkal, hogy majd az én szalagos övemét megkapja: ott semmit sem kap, mint a tükörképemet, a mit az optikai csalódás egész közel visz hozzá, hanem a helyett lezuhan oda a földszintre, a hol én valósággal vagyok. Én ugyanabból a tükörből meglátom az ő ugrását s abban a perczen gömbölyűre összekuporodva, a hold udvarába gurítom magamat s a hold mögött leugrom az üveglapról.

— Az impresario improvizál a holdba esett Magnétáról.

— Az ilyen malapropókra nekünk el kell készülnie lennünk. Mert az a vakmerő, a ki ezt a salto-mortale kockáztatja, négy méternyi magasból lebukfenczezve, kezét, lábát, nyakát törheti s abban az esetben rajtunk ront a rendőrség, vizsgálatot tartanak s az egész bűvészi rejtélyünket apróra kikutatják, s azzal tönkre vagyunk téve. Nekünk e végett, elővigyázatból, egy sajátyszerű gépezetünk van beállítva. Az egész proscenium mentében elvonuló nagy hombár, mely vékony Davy-lámpaféle sodronyból s azon belül asbest-szövetből készült. Ez pedig színültig van töltve pehelylyel. A vakmerő, a ki beugrott, nem törheti össze magát, hanem az megtörténhetik vele, hogy belefullad a tolltengerbe. — Ezért kell nekem gyorsan utána ugranom s kirántanom a pehely közül a levegőre. Az akkor se élő, se halott; nem lát, nem hall; nem tudja, mi történik vele. De ennek a gépfurfangnak még egyéb föladata is van. Alatta egy gázmotor van, mely abban a perczen, a mint én a csavart elfordítom, a föllobbanó gáz erejével fölhajítja az egész hombárt a szinpad ráházatáig. A Davy-sodronyháló és az asbest-szövet megóvjá, hogy a láng meggyujtsa a pehely-halmazt, de keresztül bocsátja az erős légnyomást, úgy, hogy a pehelytömeg egyszerre elborítja a nézőtér, mint egy hólavina. Ebben a zürzavarban én kizipelem az emberemet nyalábra fogva és odaültem az elhagyott zártszékre; azzal magam eltűnök a szinfal mögött. A merénylő, mire magához tér, azt látja, hogy hóemberré változott,

Fedor kaczagott.

— Szegény Iván herczeg! Pelyhek között volt veled, meg is ölelgetted, még sincs megelégedve.

XIX.

Úgy néztek egymás szemébe, mint mikor a fekete panthera összetalálkozik a bozótban a korallkigyóval. A hüllő gyönyörű egy állat; pikelyes bőre fekete és vérpiros karikákkal pompázik; a fekete panthera is legszebb a macskák között és legvakmerőbb. De a korallkigyónak méregfoga van!

Magnéta odasimult Fedorhoz s azt kérde tőle suttogva:

— Akarsz-e velem odajönni a gépterembe? ... Hogy meglásd szemeiddel, a mit most előtted elbeszéltem? ... A Magnétát, mikor igaz? ...

— Csakugyan el akarod venni a fejemet?

Magnéta gondolatolvasó volt.

Kitalálta, hogy a deli legény fél.

Csendesen lehúzta az ujjáról azt a gyűrűt, a minek rejtett fulánkjával meg lehet ölni egy embert s áttolta azt Fedor kis ujjára.

Most már nincs a korallkigyónak méregfoga.

— Akarsz a varázsműhelybe jönni velem?

Egy alacsony szőnyegajtó vezetett Magnéta szobájából a szinpad alatti gépterembe. Annak minden más kijárása zárva volt, ha az előadások szüneteltek; ablaka nem volt sehol; villanyfény világított benne.

XX.

E naptól kezdve Magnéta nem fogadta el többé Demeter virágcsokrát. Nem is bocsátá maga elé Alexejt, a ki azt hozta.

Kiadta a rendeletet Iván úrnak, hogy minden látogatót utasítson el. Senki számára sincs itt-hon. — Boldog volt . . .

Később Demeternek a névjegyét hozta be Iván úr Magnétához.

Nem fogadta el a látogatását.

Másnap, harmadnap újra kíséreltet tőn Demeter — sikertelenül.

Akkor aztán levelet irt Magnétának.

Az mégis megszánta, fölbontotta. Ez volt benne:

„A Jehova Istenre kérem önt, bocsásson maga elé. Üdvösség vagy elkárhozás a kérdés. — Menny vagy pokol forog a koczkán!”

Milyen bolond!

A levél elébb ezekkel a szavakkal kezdődött:

„A szentháromság Istenre kérem önt . . .“

A levélíró észrevette tévedését, kitörülte a szentháromságot s Jehovát irt helyébe. Tökéletesen meg kellett bolondulva lennie. Keresztülhúzni tintával a szentháromság nevét!

Magnéta eltépte a levelet.

Menny vagy pokol?

Tudta ő már jól, hogy mi az a mennyország?

Fedornál volt az a kis aranyozott kulcs, mely a szobája rejtekajtáját fölnyitá, a hova a gépház csigalépcsőjén lehetett eljutni.

Jött az várva és váratlanul.

A napnak minden szakában eljött.

Künn a komorna szobájában a cselédek összedugták a fejüket s azon tanakodtak, hogy mivel él a Magnéta? Minden étel érintetlenül kerül ki az asztaláról, talán éhséggel akarja magát előlni, szinpadi bukása fölötti bánatában.

Magnéta kihallgatta a telefonon a beszédjüket s nagyokat nevetett rajta.

Azt mondta a komornának: „aludni akarok“, aztán bezárkózott.

A rejtekajtóban nyikorgott a kulcs: jött a tündértárs. Hozott magával egy kis kézitáskát, abban volt mindenféle körömfaladék; boros palaczk. Volt lakoma és játék. Hogyan eteti a galamb a fiát? Ivott már bort is a Magnéta. Megtanulta, hogy kell mogyorót enni a borivás után, akkor az nem árt meg. Sok mogyorót megettek.

Oh még sok egyebet is megtanult. Ennek a bűvészetnek a titkai kifogyhatatlanok. Az okos emberek azt nem tanulhatják meg; bolondnak kell lenni előbb, hogy az ember rátaláljon.

Ezekkel a titkokkal a klasszikus istenségeket is le lehetett csalogatni az égből.

Egy valódi igaz van a világtörténetben: az a mythologia.

S a ki ezt egyszer fölfedezte, mind azt hiszi, hogy ő az első, a ki erre rátalált.

Pedig már az első emberpár is rátalált.

Ki vezette rá? A kigyó?

Azóta kétezer millióra fölszaporodtunk. De átkozott sok kigyónak kell lenni már a világon.

Mindnyájan rátalálunk egyszer a paradi-

csomra — s mindnyájunkat kikergetnek egyszer belőle, — kit később, kit hamarább.

Bolond az, a ki ezt meg nem gondolja!

De még nagyobb bolond, a ki meggondolja.

XXI.

A Magnéta éhes volt már.

A trattoriából fölhozott ebédjét fitymálta, viszszaküldte. A szakács kétségbe volt esve, nem tudta, mit kellene a tündér számára kitalálnia?

Mit hát? Szalvonádlit, szalámit, mortadellát, meg rozskenyeret!

Arra éhes!

Alig várja, hogy hozzák.

Türelmetlenül jár alá s föl a szobájában.

Le-leveti magát a kerevetre s idegesen hente-reg, mint a játszó macska.

Milyen soká jön ma!

Ezért meg fogják tépázni, fölpofozni és összeharapdálni — a gazembert!

Éhezni hagyni egy istennőt!

És szomjazni! — És . . .

No de nesz közelít; a rejtekajtóban fordul a kulcs.

Magnéta duzzogó helyzetben készül őt fogadni. Háttal fordul az ajtónak s az ablakfüggönnyel takarja el magát.

A míg aztán megszólítják:

„Istennőm!”

Ez a hang! Fölijed rá.

Prokopin úr áll előtte.

A lélekzete elfullad. Alig bir szót kiejteni.

— Hogy jött ön ide be?

— Ennek a kulcsnak a segélyével.

S fölmutatja a baziliszkfogantyus kulcsot.

— Hogy jutott ön ehhez a kulcshoz? kérdi Magnéta elképedve.

— Megvettem. Épen úgy, mint a hogy megvettem ezt a tört, ezt a hajtút, meg ezt a gyűrűt.

S egyenkint fölmutogatja Magnétának a veszedelmes gyilkos tárgyakat, a miket ő szerelmének elajándékozott.

Magnéta sápadtan, kerekre nyílt szemekkel bámul a nábobra. Ezentúl egy szót sem fog szólni. A gazdag úr felelhet neki el nem mondott kérdésekre, miket tekintetéből kitalálni vél.

— Ilát bizony, istennőm, mindent meg lehet venni a világon, csak az ember az árát találja el. Én ezt mind kincsek árán vettem meg; — épen úgy, mint ezt a fényképet, mely önt, mint az istennők legszebbikét mutatja föl olympi kecsének egész pazar pompájában.

. . . Még azt is.

Prokopin úr azt várta, hogy Magnéta erre föl fog sikoltani, hogy dühbe jön; convulsiókba esik.

Meg sem mozdult. Arczát nem lobogtatta át a szégyen pírja. Fehér volt az. — Nem. — Zöld, mint egy halotté. Csak a szeme mondta, hogy él. Alig lélekzett.

Prokopin úr eldugta a kabátja belső zsebébe drágán vásárolt kincseit s a másik zsebéből kihúzott egy hajlós táblájú könyvecskét.

— Hát drága tündérnőm, most elmondom ön

nek, hogy miért jöttem ide. — Ön elhagyta az eget; szállt a földre, vissza nem is mehet, itt kell maradnia. Ez nagyon jól van. — Én megengedem önnek, hogy engem ruináljon. Átadom önnek et a checkes könyvet; számlálja meg, hány millió van benne. Én nem tudom. Ez az öné. Elverheti ön tetszése szerint, pompára, fényezésre, őrzöngő mulatságra; tehet vele jótékony alapítványokat, szétoszthatja szegények közt; vagy kamatoztathatja s élhet a jövedékéből úriasszony módra; én nem kívánok egyebet, mint hogy fogadjon el leghűségesebb rabszolgájának.

Magnéta nem szólt, nem mozdult.

Ismét csak Prokopin úrnak kellett egy nem tett kérdésre felelni.

— Én ezzel nem leszek ám tönkre téve. Nekem vannak óriási terjedelmű gabonatermő birtokaim; gazdag aranybányáim az Uralban, grafitbányáim. Elpusztíthatlan vagyonom van. Aztán vannak jóbarátaim a kormánynál. Ha elbuknám, fölfelé tudnék esni.

Így szólt a Sátán arról a magas hegyről. Az a másik már leborult előtte, hogy imádja.

A Magnéta szobor maradt.

Kis vártatva Prokopin úr ismét megszólalt, most azután megmutatta a magas hegynek a másik oldalát; hát ott mi van? Prokopin úr tökéletesebb ember volt, mint Sátán, mert ő a magas hegyről a Golgothát is megmutatta.

— Ha pedig ön visszautasítja ezt az én lovas ajánlatomat, akkor a ma esteli bűvészelőadáson „ez a kép“ fog közléstványra megjelenni; s azzal mindenféle ég be lesz ön előtt zárva.

Magnéta a halált érzé szívében.

Prokopin úr elbízta magát föltétlen hatalmában.

— Önnek tetszésére van bízva, hogy válaszson a kettő közül, madame.

Erre fölrezzent a Magnéta, odalépett a villanycsengetyűhöz, megnyomta a gombot. — Iván úr belépett; közelben volt.

Magnéta odamutatott parancsoló kézzel a nádobra.

— Iván úr! Ha ez a paraszt még egyszer beteszi ide a lábát, dobja ön le a grádicson! . . .

— Akár mindjárt azon kezdjem! . . .

XXII.

Mikor Magnéta magára maradt, végigvágta magát arczczal a szőnyegre. Szép, hosszú haja a fején túl omlott.

Zokogott, hosszan, keservesen.

A bukott angyal . . .

Milyen magasról esett le! A paradicsomból. A szív paradicsomából.

Vége mindennek.

Művészetnek, ábrándnak, boldogságnak.

Megcsalták, elárulták, eladták . . .

Mikor aztán jól kisírta magát, fölczihelődött, a haját összebogozta, fölállt.

Akkor aztán a két öklével fenyegetőzött az ég felé.

Olyan volt, mint egy boszúállásra felgyürkőzött sorsnemtő.

Odament az íróasztalhoz, kezébe vette a lúdtollat.

Milyen gyönyör! Azt tudni, hogy ebben a csöpp tintában tartjuk annak az életét, a kit szereztünk!

Az a csöpp tinta az utolsó gondolatjegyig ki lett írva.

— — — — —

XXIII.

A Borodinszky-színházban búcsú-előadás volt hirdetve.

A belépti jegyeket csak agiotage mellett lehetett kapni fölliczitált áron.

A gömbölyű asztal habituéi között már előre el volt terjedve a nesze, hogy ez az utolsó előadás valami rendkívüli sensatiós látványt fog nyújtani, mely okot ad a szemfüles rendőrségnek is a további előadások betiltására. Prokopin úr engedé ezt sejtetni.

Az előadás ment a maga szokott vágásában. Az előkelő nézők már tartották készen az Uppmann-szivart, mely a levágott fő szájában ereklyévé válni praedestináltatott.

Minden komédia ment rendén odáig, a hol a bohócok a szép delnők fényképeit vettetik a laterna magicával a felhőre. A faodúban rejtőző Fedorra volt bízva gondoskodni e tárgyban a változatosságról. Minden napra került valami meglepetés, valami újdonság. Tegnap Lurline kisasszony volt a versengés pályadíja: a víz alatt

lakomázó sellő. Fedor a testvéreinek sem mondta meg előre, hogy mi lesz ma a napirenden?

Egyszer aztán jött a meglepetés.

A bűvlámpa szivárvány-udvarából elővillant — a Magnéta.

Az alme-öv nélkül.

A hogy a tengertajtékból előtámadt Aphrodite!

Csak a Venus-öv volt a derekán. Egy két ujjnyi széles rózsaszín selyemszalag. Semmi más.

„Ah! Ah!“ hangzott minden ajkról a nézőseregben. Mintha száz csók hangzanék egyszerre, száz kéjéhes ajknak a czuppanása.

Ez már igazi meglepetés.

Olympi látvány.

Csak egy dühös ordítás hangzott a fölpezsdült luxuries tetszés-czupogásain keresztül. A Demeter ordítása.

Neki is meglepetés volt ez!

Látni a bálványozott alakot, a kit ő magáévá akart tenni, a kinek kezét ajánlotta föl, profanálva, leleplezve szájtató faunok és egipánok kecskelábú csordája előtt!

Ordított, mint egy behemóth.

Szitkozódott — oroszul. Olyan hatalmas idióma az orosz a fenyegetőzésre! Ököllel ütötte fejbe a másik bohóczot. Az meghunyászkodva húzta a válla közé a fejét, mutatva, hogy ő nem tud semmiről. A lábával rugdalta a fatörzset.

A közönség tapsolt.

Drasztikus jelenet volt. A szavakat nem értették, a miket a bohócz kiabált, a festett maszk eltakart minden indulatkifejezést az arczon; an-

nak vigyorognia kellett; csak a tomboló toporzékolás, a dühös hadonázás volt érthető, furcsa ellentétben a nevető arczczal.

Ki gondolhatná azt, hogy a bohócnak is van szíve?

Az egyik bohóc ugyan a szívét is meg hagyta vásárolni, mert hát okos ember volt, de ez a másik bohóc igazán bolond volt, a ki valóban szerelmes volt a tündérnőjébe, a ki azt a világ minden drága kincséért el nem adta volna másnak, ha az övé lett volna.

Az ifjabb Borodinszky összetett kézzel könyörgött a bátyjának, letérdelt előtte, szívéhez szorongatta a kezét. Mind a ketten kiestek a szerepükből. A közönség tapsolt; azt hitte, hogy most valami improvisált parodiát producálnak: Othello és Jágó közti jelenet parodiáját.

— Épen úgy játszik, mint Ira Aldridge. Mondá Prokopin úr a szomszédjának. Sonnenfeger lovagnak.

— Csakhogy annak fekete volt az arca.

— Nem az! Othelloban az is fehérre volt festve.

Végre az öcsnek sikerült rábirni a bátyát, hogy folytassák a bűvelőadást. Elkezdtek kártyázni.

Folyott a cseh párbeszéd a kártyázók között, de közbe dörögött Demeternek egy-egy mérges mordulása — oroszul. Bizonyosan az üregben elbujt Fedornak szólt oda: „tüntesd el azt a képet onnan!”

(Nem lehetett. Ez volt az ára a Judás-csók-nak: vagy az igazi tündér viszonzcsókja, vagy a Golgotha! Ezért fizetik a félmilliót.)

A Magnétának (a tündér-szüznek!) ott kell lebegnie — ilyen alakban — a fölfaló szemek előtt. Ez a keresztrefeszítés!

A mutatvány tovább folyt.

A fejlevágás is végbement — minden baj nélkül. Pedig ezuttal nagyon reszketett a keze Demeternek.

A gépfej megtette a magáét. El lett helyezve az arany tálra, leborítva a mesterséges kendővel.

Demeter megtöltötte a poharát a megfűrt főtörzs veres borából s aztán a proscenium szélére lépett, szerep szerint áldomást mondani a lebegő tündérre.

De mielőtt az áldomást elkészönthette volna, valami közbe jött, a mi megzavarta az előadást.

(A hadibtüékek protekciós kulcsuk volt a prosceniumajtóhoz, a melylyel bejárhattak időközben.)

Iván úr jött be a nézőtérre, s egy levelet tartva a kezében magasra, erőszakosan keresztül törte magát a közönségen.

„Egy levél Magnétától Demeter únak! Igen sürgős!”

S fölnyujtotta a levelet a szinpadra Demeternek.

A bohóc letette a kezéből a poharat, hogy balkezevel a levelet elfogadhassa. Jobbjában volt a pallos.

A levél le sem volt ragasztva; nyitott borítékban hozták.

A tartalma nem volt írás, hanem nyomtatvány.

A világváros legolvasottabb lapjának, a „Tagblatt“-nak holnap reggeli tárczája volt benne — kefelevonatban.

Ez volt a címe:

„A Borodinszky-szinpad beszélő levágott fejének titka.“

S abban elejétől végig érdekes részletezéssel leírva mindaz, a mit Fedor Magnétának elmondott. Az egész mechanikus bohózat.

A nyomtatvány alá veres plajbászszal odaírva: „Revanche! Magnéta!“

Demeter kifestett arcának nem lehetett elszápadni.

El van árulva a titok, mely bűvészetének nimbusát képezte!

Kihirdetve az egész városnak, hogy miből áll az egész szemfényvesztés!

A csodaemberek közönséges csepüfaló komédiások!

Holnap olvasni fogja egy világváros... napok múlva a kerek föld minden közönsége.

Magnéta elől el van zárva az ég, de a Borodinszkyak előtt be van deszkázva a világ!

A takarókendő alatt megszólal a fő:

„Demeter!“

„Ahó! Itt vagy?“ kiáltja Demeter. Fogcsikorgatása hallik.

Most jön a szivarozási jelenet.

A gazdag protektor, Prokopin ur, föláll a

zsöllyéből s oda kínálja a drága szivarját Demeternek.

„Tessék ez az Uppman.“

Demeter, a helyett, hogy elvette volna, odamondott a nábobnak egy szót oroszul.

„Az valami nagy gorombaság lehetett, mert Prokopin úr ijedten ült vissza helyére.“

Aztán nem is gyujtott szivarra Demeter. Hanem odament a beszélő főhöz azzal a nyomtatvánnyal a kezében.

Levette róla a kendőt; lábával megnyomta a torokszorító gépnek a pedálját.

Akkor aztán odatartá az aranytálon nyugvó fej alá azt a nyomtatott cikket.

„Olvasd!“

Fedornak a fejét fogva tartá a garott.

A szemei kidülledtek. Nagyon is természetes volt.

A fogai összeverődtek; nehéz hörgése hallatszott.

Demeter várt, a míg Fedor elolvashatja az áruló tárczacikket. Azzal egy csapással leüté a fejét a pallosával.

Aztán üstökénél fogva fölemelé magasra a levágott főt; ezuttal az igazi főt.

„Most beszéld már ki a titkainkat!“

